

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Ochrana zeměpisných označení pro alkoholické nápoje

Protection of Geographical Indications for Alcoholic Beverages

Student: Bc. Petr Bartoš

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Vladimír Týč, CSc.

Ostrava 2015

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Petr Bartoš**
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6208T011 Ekonomika a právo v podnikání
Téma: **Ochrana zeměpisných označení pro alkoholické nápoje**
Protection of Geographical Indications for Alcoholic Beverages

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Smysl ochrany zeměpisných označení – dimenze ochrany
3. Specifická ochrana zeměpisných označení pro alkoholické nápoje v EU
4. Specifická ochrana zeměpisných označení pro alkoholické nápoje podle Dohody TRIPS
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

GANGJEE, Dev. *Relocating the law of geographical indications*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. ISBN 978-05-2119-202-6.

JAKL, Ladislav. *Úvod do systému právní ochrany průmyslového vlastnictví*. 2. vyd. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2010. ISBN 978-80-86855-65-3.

COTTIER, Veron, Thomas. *Concise: International and European IP law: TRIPS, Paris Convention, European Enforcement and Transfer of Technology*. Kluwer Law International, 2011. 592 p. ISBN 978-90-4113-420-2.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **prof. JUDr. Vladimír Týč, CSc.**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 25.04.2015

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně.

V Ostravě dne 15. července 2015

Bc. Petr Bartoš

Rád bych poděkoval prof. JUDr. Vladimíru Týčovi, CSc. za veškeré rady, připomínky a odborné vedení této diplomové práce a rád bych také poděkoval svým rodičům za jejich nekonečnou trpělivost a podporu během celého studia.

Obsah

1. Úvod	5
2. Význam zeměpisných označení – dimenze ochrany	7
2.1. Terminologie ZO	7
2.2. Rozdíl mezi zeměpisným označením a ochrannou známkou	9
2.3. Význam zeměpisných označení	9
2.3.1. Potenciální ekonomické přínosy ZO	10
2.3.2. Potenciální ekonomické náklady ZO	13
2.4. Ochrana zeměpisných označení na vnitrostátní úrovni	15
2.4.1. Ochrana ZO prostřednictvím zákonů sui generis	15
2.4.2. Ochrana ZO prostřednictvím certifikační nebo kolektivních známek	16
2.4.3. Ochrana ZO prostřednictvím zákonů proti nekalé soutěži	17
2.5. Ochrana zeměpisných označení na mezinárodní úrovni	17
2.5.1. Bilaterální smlouvy	18
2.5.2. Multilaterální smlouvy	18
2.6. Právní ochrana ZO v rámci EU	24
2.6.1. Ochrana ZO zemědělských produktů a potravin	24
3. Specifická ochrana zeměpisných označení pro alkoholické nápoje v EU	27
3.1. Orgány činné v systému právní ochrany	27
3.2. Základní právní akty a oblast jejich působnosti	28
3.2.1. Oblast vín	28
3.2.2. Oblast lihovin	30
3.3. Zápis OP a ZO pro vína a lihoviny	31
3.3.1. Specifikace vína a lihovin	34
3.3.2. Databáze E-Bacchus a E-Spirit-Drinks	35
3.3.3. Homonyma	37
3.3.4. Druhové názvy	37
3.3.5. Vztah k ochranným známkám	37
3.4. Rozsah ochrany	38
3.5. Kontrolní mechanismus	39
3.6. Vymáhání práv	40
3.7. Ochrana evropských ZO a OP pro vína a lihoviny prostřednictvím bilaterálních smluv	40
3.7.1. Dohoda mezi Evropským společenstvím a Austrálií o obchodu s vínem	40
3.7.2. Dohoda, kterou se zakládá přidružení mezi Evropským společenstvím a jeho členskými státy na jedné straně a Chilskou republikou na straně druhé	42
4. Specifická ochrana alkoholických nápojů podle Dohody TRIPS	43
4.1. Orgány činné v systému ochrany ZO	43

4.2.	Definice a oblast působnosti ZO.....	44
4.3.	Podmínky pro získání ochrany a využívání ZO	45
4.4.	Rozsah ochrany ZO	45
4.4.1.	Základní úroveň ochrany	45
4.4.2.	Dodatečná ochrana pro zeměpisná označení pro vína a lihoviny	48
4.5.	Výjimky a mezinárodní jednání.....	50
4.5.1.	Výjimky	50
4.5.2.	Mezinárodní jednání.....	52
4.6.	Potenciální problémy související se zajištěním ochrany evropských ZO pro vína a lihoviny v ostatních členských zemích Dohody o WTO	53
4.6.1.	Země se systémem sui generis.....	53
4.6.2.	Země s ochranou ZO prostřednictvím ochranných známek	54
4.6.3.	Země s ochranou proti nekalé soutěži	56
5.	Závěr.....	58
6.	Seznam použitých pramenů	61
6.1.	Monografie	61
6.2.	Časopisecké články	61
6.3.	Dokumenty a zprávy renomovaných institucí	62
6.4.	Webové stránky a příspěvky na webových stránkách.....	62
6.5.	Právní akty	63
7.	Seznam zkratk	65
8.	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce.....	66

1. Úvod

Každá oblast světa má své specifické přírodní podmínky (podnebí, půda), které se projevují na vlastnostech výrobků na tomto území vyprodukovaných. Je proto více než přirozené, že si postupem času začali lidé uvědomovat tyto souvislosti a začali spojovat názvy produktů se jmény jejich výrobních oblastí. Jen málokdo by v dnešní době neznal produkty pod názvy, jako jsou Madeira, Chianti, Tequila či Cognac. Tyto značky jsou nejen synonymem pro kvalitu ve světě alkoholických nápojů, ale rovněž jsou předmětem multimilionových obchodních transakcí. Tato skutečnost sama o sobě vypovídá o tom, že zeměpisné označování výrobků může být velice účinným ekonomickým instrumentem, poskytujícím tolik potřebnou konkurenční výhodu na současném globalizovaném trhu. Aby však byla tato konkurenční výhoda zachována, je zapotřebí komplexního právního systému, jehož prostřednictvím je koncept zeměpisného označování chráněn před neoprávněným užíváním.

Tato práce bude zpracována z pohledu Evropské unie a jejím cílem bude zmapovat prostředky právní ochrany zeměpisných označení alkoholických nápojů v rámci mezinárodního práva a legislativy Evropské unie a na základě porovnání a analýzy příslušných právních aktů, konkrétně tedy Dohody TRIPS a nařízení Rady (EU) č. 1308/2013 a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 110/2008, identifikovat potenciální problémy související se zajišťováním ochrany evropských zeměpisných označení pro vína a lihoviny v ostatních členských zemích Dohody o WTO. K dosažení tohoto cíle bude použito především popisné, analyticko-syntetické a komparativní metody. Nutno zdůraznit, že práce není zaměřena na problematiku zeměpisného označování piva.

První část této práce je věnována základním otázkám týkajících se významu zeměpisných označení a dimenzím jejich právní ochrany. Zeměpisná označení jako součást práv duševního vlastnictví jsou charakterizována širokou škálou pojmů používaných v tomto kontextu, a proto je klíčové tuto problematiku nejprve objasnit. Následně budou obecně popsány formy ochrany zeměpisných označení na vnitrostátní úrovni a také zde budou zachyceny potenciální ekonomické přínosy a náklady vyplývající z užívání těchto označení, demonstrující význam zeměpisných označení. V práci bude dále popsána právní ochrana zeměpisných označení na mezinárodní úrovni, prostřednictvím nejpodstatnějším multilaterálních smluv věnujících se této problematice a také zde bude nastíněna jejich právní ochrana v rámci Evropské unie.

Druhá část práce bude věnována specifické ochraně alkoholických nápojů v rámci legislativy Evropské unie. Budou zde uvedeny hlavní právní předpisy zabývající se problematikou zeměpisného označování vína a lihovin, analyzovány definice zeměpisného označení a označení původu, stanoveny podmínky vzniku ochrany a její rozsah podle daných předpisů apod.

Ve čtvrté části práce bude pozornost upřena na ochranu zeměpisných označení pro alkoholické nápoje podle Dohody TRIPS. Konkrétně zde budou zachyceny všechny podstatné náležitosti této úpravy, které budou následně porovnány s právními předpisy EU, věnujícími se této problematice. Na konci kapitoly budou identifikovány potenciální problémy, se kterými se mohou evropští výrobci setkat při zajišťování právní ochrany svých zeměpisných označení v ostatních členských státech Dohody TRIPS.

Na úplný závěr práce budou shrnuty veškeré podstatné poznatky zjištěné během procesu vyhotovení této práce.

2. Význam zeměpisných označení – dimenze ochrany

2.1. Terminologie ZO

Zeměpisné označování produktů patří mezi nejstarší typy ochrany průmyslových práv ve světě. Konkrétně jsou řazena mezi tzv. práva na označení, kam spadají mj. také ochranné známky. Terminologie použita v rámci jednotlivých právních aktů zabývajících se konceptem ZO je poměrně rozmanitá a může být proto matoucí. Mezi nejčastěji užívané termíny lze zařadit **údaj o provenienci zboží, označení původu a zeměpisné označení**, které mají základ v multilaterálních smlouvách spravovaných WIPO¹ a WTO².

V rámci Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví a Madridské dohody o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží je použit termín **údaj o provenienci zboží (indication of source)**. Ani v jedné z dohod není tento termín výslovně definován, avšak v článku 1 Madridské dohody je objasněno, co se pod tímto termínem skrývá.³ V tomto článku je konkrétně uvedeno, že „*každý výrobek nesoucí falešný nebo klamavý údaj, jímž je přímo nebo nepřímo označena jako země nebo místo původu některá ze zemí, na něž se vztahuje tato Dohoda, nebo některé místo ležící v některé z těchto zemí, bude zabaven při dovozu v každé z uvedených zemí*“.⁴ Údaj o provenienci zboží může být tedy definován jako označení odkazující na zemi nebo místo v této zemi, jako na místo původu produktu.⁵ Není zde vyžadována žádná souvislost mezi místem původu výrobku a jeho případnými specifickými vlastnostmi. Nutno podotknout, že právě díky nedostatku této vazby nelze považovat údaj o provenienci za zeměpisné označení pro účely této práce.

Dalším významným pojmem je **označení původu (appellation of origin)**. Tento termín byl poprvé použit již v souvislosti s Pařížskou úmluvou, definován však byl až v Lisabonské dohodě na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu z roku 1958. Konkrétně v jejím článku 2 je tento termín popsán jako „*zeměpisný název země, oblasti nebo místa sloužící k označení, odkud pochází výrobek, jehož jakost anebo znaky jsou dány*

¹ z World Intellectual Property Organization = Světová organizace duševního vlastnictví

² z World Trade Organization = Světová obchodní organizace

³ World Intellectual Property Organization. *Geographical Indications: Historical Background, Nature of Rights, Existing System for Protection and Obtaining Effective Protection in Other Countries* [online]. WIPO [vid. 5. května 2015]. Dostupné z: http://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/en/sct_6/sct_6_3.pdf

⁴ Čl. 1 odst.1, Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží ze dne 14. dubna 1891 [online]. [vid. 5. května 2015]. Dostupné z:

http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/pariz_umluva/PARIZ_UMLUVA.PDF

⁵ World Intellectual Property Organization. *Geographical Indications: Historical Background, Nature of Rights, Existing System for Protection and Obtaining Effective Protection in Other Countries* [online]. WIPO [vid. 5. května 2015]. Dostupné z: http://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/en/sct_6/sct_6_3.pdf

výlučně nebo podstatně zeměpisným prostředím, čítaje v to činitele přírodní a činitele lidské.“⁶ Z této definice lze usoudit, že tento pojem má významově mnohem užší zaměření, než údaj o provenienci zboží. Za označení původu mohou být podle této smlouvy tedy považovány pouze názvy zeměpisných lokací, které odkazují na původ daného produktu. Dále je požadováno, aby kvalita a vlastnosti dotyčného výrobku byly dány výlučně nebo podstatně zeměpisným prostředím respektive přírodními vlivy (půda, klima apod.), ale také lidskými faktory (znalost tradičních výrobních postupů apod.) typickými pro oblast původu výrobku. To prakticky znamená, že veškerý materiál použitý na výrobu daného produktu by měl pocházet z dané vymezené oblasti, kde by navíc měly probíhat i všechny fáze produkce.⁷ Je zde tedy vyžadována velmi silná intenzita vazby mezi výrobkem a jeho původem.

V Dohodě o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví z roku 1994 (dále TRIPS) byl prvně použit termín **zeměpisné označení (geographical indication)**. Konkrétně v článku 22 odst. 1 je uvedeno, že „pro účely této dohody jsou zeměpisná označení označeními, která určují zboží jako zboží, pocházející z území Člena, nebo oblasti, nebo místa tohoto území, jestliže lze danou jakost, pověst nebo jiné charakteristické znaky zboží připsat v podstatě jeho zeměpisnému původu.“⁸ Z této definice vyplývá, že zeměpisné označení nemusí být nutně název zeměpisné lokality, ale mohou to být také nezeměpisné názvy, případně symboly, nějakým způsobem odkazující na původ zboží. Rovněž zde musí existovat vazba mezi výrobkem a jeho původem, avšak postačí, aby bylo možné s tímto původem spojit alespoň jedno kritérium, ať už kvalitu případně jinou vlastnost výrobku či určitou pověst.⁹ Vazba na zeměpisné prostředí zde tudíž nemusí být tak silná, jako v případě označení původu.

Žádná univerzálně uznávaná definice zeměpisných označení tedy neexistuje, avšak na základě zmíněných mezinárodních úmluv, konkrétně Lisabonské dohody a Dohody TRIPS, lze odvodit obecný popis, který zachycuje všechny podstatné prvky tohoto konceptu. Za zeměpisná označení lze tedy obecně považovat **označení, které identifikuje zboží pocházející z určité vymezené zeměpisné oblasti, přičemž kvalita, pověst nebo jiné**

---

⁶ Čl. 2 odst.1, Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu ze dne 31. října 1958 [online]. [vid. 5. května 2015]. Dostupné z:

http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/lisabon/LISABON.PDF

⁷ World Intellectual Property Organization [online]. Geneva: WIPO [vid. 5. května 2015, 08:45 CET]. Dostupné z: http://www.wipo.int/geo_indications/en/faq_geographicalindications.html

⁸ Čl. 22 odst. 1, Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví [online]. [vid. 1. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/trips_cze/TRIPS_CZE.pdf

⁹ World Intellectual Property Organization [online]. Geneva: WIPO [vid. 5. května 2015]. Dostupné z: http://www.wipo.int/geo_indications/en/faq_geographicalindications.html

specifické vlastnosti tohoto zboží jsou v podstatě připsatelné jeho zeměpisnému původu, čítaje v to činitele přírodní a/nebo lidské.¹⁰

Pro účely této práce bude pojem zeměpisné označení používán v jeho obecném významu a to především v rámci první kapitoly. Je třeba si však uvědomit, že samostatné pojmy údaj o provenienci zboží, označení původu a zeměpisné označení jsou užívány v různých mezinárodních právních aktech, ze kterých plynou specifická práva a povinnosti. Tato práva a povinnosti vyplývající z těchto instrumentů existují pouze v souvislosti s danou kategorií zeměpisných označení, na kterou dotýčný instrument odkazuje. Je proto potřeba důsledně dbát na kontext, ve kterém je o zeměpisných označeních pojednáváno.

2.2. Rozdíl mezi zeměpisným označením a ochrannou známkou

Velmi často může docházet k záměně mezi zeměpisným označením a ochrannou známkou vzhledem k jejich podobnému charakteru. Existují mezi nimi však jisté zásadní odlišnosti. Prvním rozlišujícím kritériem je, že ZO identifikují zboží pocházející z určitého místa, zatímco ochranné známky identifikují zboží nebo službu, pocházející od určitého hospodářského subjektu. Druhým rozdílem je skutečnost, že ochranná známka je často tvořena smyšleným znakem, naproti tomu ZO má obvykle podobu názvu zeměpisné oblasti. Posledním, avšak zásadním rozlišujícím kritériem je fakt, že ochranná známka může být udělena komukoliv a kdekoliv na světě, protože je vázána ke konkrétní společnosti, nikoliv zeměpisné lokaci. Oproti tomu ZO může být užíváno pouze výrobci, kteří produkují své výrobky v dané vymezené oblasti a za konkrétních předepsaných podmínek. ZO tedy nesmí užívat hospodářský subjekt působící mimo danou oblast.¹¹

2.3. Význam zeměpisných označení

Zeměpisná označení jsou jedinečnou a důležitou formou duševního vlastnictví, z něhož vyplývají různá práva a povinnosti. V souladu s těmito právy je výrobcům, kteří splňují zákonné podmínky, dána možnost používat název vymezené zeměpisné lokality, ve které působí, k označení svých výrobků a následně využívat tohoto označení ke svému ekonomickému prospěchu. Na druhou stranu jsou ZO chráněna proti zneužití jiným domácím

---

¹⁰ GIOVANNUCCI, Daniele, Tim JOSLING, William KERR, Bernard O'CONNOR, a May T. YEUNG. *Guide to Geographical Indications: Linking Products and their Origins* [online]. Geneva: International Trade Centre, 2009, [vid. 25. května 2015]. ISBN 92-9137-365-6. Dostupné z: www.intracen.org/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=37595

¹¹ *World Intellectual Property Organization* [online]. Geneva: WIPO [vid. 5. Května 2015]. Dostupné z: http://www.wipo.int/geo_indications/en/faq_geographicalindications.html

či zahraničním výrobcem, který tyto zákonné podmínky nesplňuje. Mezi tyto zákonné podmínky lze zařadit především skutečnost, že výrobek opatřený zeměpisným označením musí pocházet z indikované zeměpisné lokality a vyhovuje předepsaným kvalitativním normám. Dalším důležitým aspektem této problematiky je ochrana zeměpisných označení proti tomu, aby se tyto názvy staly druhovými, v takovém případě by totiž ztratily svou rozlišovací funkci a následně i právní ochranu. Ochrana proti zdruhovění má význam především v souvislosti s mezinárodní ochranou ZO.¹² ZO jsou obvykle používána v souvislosti se zemědělskými produkty, potravinami, vínem a lihovinami, řemeslnými výrobky nebo průmyslovými výrobky a v některých případech i se službami.

Ochrana práv ZO proti zneužití jiným hospodářským subjektem poskytuje oprávněným držitelům označení konkurenční výhodu, která v současné éře globalizace nabývá stále většího významu. Kdyby ZO nebyla předmětem právní ochrany, tak by mohla být využívána kýmkoliv bez omezení, což by vedlo k oslabení a v konečném důsledku úplné ztrátě jejich hodnoty. **Funkce zeměpisných označení jako ekonomického instrumentu je tedy pevně spjata s jejich právní ochranou.** Význam zeměpisných označení, podle některých zdrojů¹³ sahá sice daleko za oblast práva či mikroekonomie. Tato skutečnost je ale pro účely této práce irelevantní, a proto bude dále pojednáváno pouze o zmíněné ekonomicko-právní složce.

2.3.1. Potenciální ekonomické přínosy ZO

V souvislosti se ZO jako ekonomickým instrumentem lze identifikovat jednotlivé přínosy vyplývající užívání tohoto institutu. Nutno poznamenat, že níže uvedené přínosy nelze automaticky očekávat u veškeré označené produkce, ale v každém konkrétním případě se mohou lišit, stejně jako jejich rozsah. Tyto přínosy pak lze rozdělit z pohledu dotčených stran, tedy výrobců, spotřebitelů a regionu, ve kterém se daný produkt vyrábí.¹⁴

---

¹² WORLD INTELLECTUAL PROPERTY ORGANIZATION. *Intellectual Property Reading Material*. Second edition. Geneva: WIPO, 1995. ISBN 92-805-0756.

¹³ GIOVANNUCCI, Daniele, Tim JOSLING, William KERR, Bernard O'CONNOR, a May T. YEUNG. *Guide to Geographical Indications: Linking Products and their Origins* [online]. Geneva: International Trade Centre, 2009, [vid. 6. května 2015]. ISBN 92-9137-365-6. Dostupné z: www.intracen.org/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=37595

¹⁴ EUROPEAN COMMISSION. *Q&A Manual: European Legislation on Geographical Indications* [online]. EC [vid. 15. května 2015]. Dostupné z: http://www.ipr2.org/storage/Q&A_Manual_European_legislation_on_GIs1013.pdf

a) Z pohledu výrobce se jedná především o následující přínosy:

- **vytvoření přidané hodnoty¹⁵** – Výrobky nesoucí zeměpisná označení se vyznačují specifickými vlastnostmi, pověstí a vysokou úrovní kvality. Moderní spotřebitel dokáže takovéto kvality ocenit a je tudíž ochoten za jejich nákup zaplatit vyšší částku, podle některých zdrojů¹⁶ až o 300% vyšší, než u ostatních komparabilních výrobků. Zeměpisná označení tak umožňují výrobcům prodávat své produkty za vyšší cenu a utržit tak vyšší zisk;
- **upevnění pozice v rámci distribučního řetězce** – K přerozdělení přidané hodnoty dochází na všech stupních distribučního řetězce. Jinými slovy distributoři si mohou u zeměpisně označených výrobků naučtovat vyšší marži, než u výrobků ostatních, proto je o distribuci označených výrobků velký zájem. Výrobci ZO produktů, tak mají lepší vyjednávací pozici a mohou s distributory vyjednat lepší obchodní podmínky a upevnit svou pozici na trhu;
- **možnost využití ZO jako marketingového nástroje** - U výrobků opatřených ZO je garantována vysoká kvalita a další výjimečné vlastnosti a to díky systému státních kontrol. Tyto skutečnosti jsou spotřebiteli vnímány velmi pozitivně, a proto jsou ochotni si za takto označené výrobky připlatit. Této skutečnosti mohou využít výrobci v rámci nejrůznějších propagačních a reklamních kampaní, jejichž účelem je zdůraznit právě tyto výhody označených výrobků, což by mělo zároveň přispět k diferenciaci výrobku na trhu. ZO se tak mohou při správném využití stát mocným marketingovým nástrojem;
- **propagace ZO ze strany státu a EU** – Evropská unie se podílí na financování propagačních a informačních programů na podporu zemědělských produktů na vnitřním trhu EU a ve třetích zemích. EU tyto programy financuje až do výše 50% nákladů. Zbývající část hradí profesní resp. meziodvětvové organizace, které program navrhly, případně dotčené členské státy.¹⁷ Tyto programy se týkají rovněž produktů zapsaných a chráněných jako ZO (CHZO, CHOP). Páve díky těmto

¹⁵ přidaná hodnota = marginální rozdíl mezi částkou, kterou je spotřebitel ochoten zaplatit za výrobek se zeměpisným označením a cenou obdobného výrobku, který není takto označen

¹⁶ LONDON ECONOMICS. *Evaluation of the CAP policy on protected designations of origin (PDO) and protected geographical indications (PGI): Final report* [online]. LE [vid. 10. května 2015]. Dostupné z: <http://londoneconomics.co.uk/wp-content/uploads/2011/09/45-Evaluation-of-the-CAP-policy-on-protected-designations-of-origin-PDO-and-protected-geographical-indications-PGI.pdf>

¹⁷ *Evropská komise* [online]. Brno: Evropská komise, 2013 [vid. 8. 5. 2015]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/13_1039_cs.htm

programům, může výrobce výrazně ušetřit v rámci propagace svých označených výrobků a ušetřené peníze investovat jiným způsobem;

- **nárůst poptávky** – Za předpokladu úspěšnosti marketingové kampaně ZO výrobků lze v dlouhodobém časovém horizontu očekávat nárůst poptávky po těchto výrobcích;
- **vyšší možnost exportu** – o ZO výrobky je díky jejich zaručeným kvalitám obecně větší zájem nejen na domácím trhu, ale také v zahraničí;
- **provozování paralelních aktivit** - Díky dobré pověsti některých ZO výrobků lze paralelně rozvíjet různé aktivity s těmito výrobky nějakým způsobem propojené např. komentované prohlídky tradičních výroben, nejrozličnější muzea, řízené ochutnávky vín apod.;
- **ZO jako kritérium výběrových řízení** – vysoká kvalita výrobků je rozhodujícím kritériem v mnoha výběrových řízeních. ZO výrobky, u kterých je státem garantována kvalita, tak mají mnohdy lepší výchozí pozici, než konkurenční neoznačené výrobky a to i přes svou vyšší cenu.

b) Z pohledu spotřebitele jsou nejpodstatnější následující přínosy:

- **ZO jako diferenční a informační nástroj** – ZO pomáhají spotřebitelům ve výběru potravin díky jejich přehlednému značení (např. loga používaná v EU). Spotřebitelé mohou snáze identifikovat a zakoupit produkt buď ze svého vlastního regionu, a podpořit tak lokální ekonomiku, případně produkt z jiné specifické oblasti. V obou případech jsou však spotřebitelům poskytnuty všechny potřebné informace potřebné k učinění kvalifikovaného rozhodnutí, zda se jim vyplatí připlatit si za kvalitnější produkt;
- **garance kvality** – Díky důmyslnému kontrolnímu mechanismu je u zeměpisných označení státem garantována kvalita produktu, jeho původ, vlastnosti a využití tradičních výrobních postupů. Spotřebitel si tak může být jist, že dostane to, co mu bylo přislíbeno.

c) Z pohledu příslušného regionu se jedná o tyto přínosy:

- **lokalizace výroby v příslušné oblasti** - Jedním z důležitých přínosů ZO je skutečnost, že díky právní ochraně zeměpisných označení zůstane výroba ZO výrobků soustředěna v domovském regionu, což může mít značně pozitivní vliv na lokální ekonomiku především mimo urbanizované zóny;

- **tvorba pracovních míst** – Stále větší zájem spotřebitelů o kvalitní ZO výrobky logicky podněcuje výrobce k rozšíření produkce a jsou tak vytvářena nová pracovní místa ať už přímo, spojená se samotnou výrobou produktů, či nepřímo, související s provozováním paralelních aktivit. Díky produkci založené na tradičních výrobních postupech lze pak předpokládat vytvoření většího počtu pracovních míst, než by tomu bylo při využití moderní průmyslové výroby;
- **rozvoj turistického ruchu** – Ve výjimečných případech se může stát, že popularita označeného výrobku dosáhne takové úrovně, že bude mít pozitivní vliv na turistický ruch v indikované oblasti, což může vést ke zlepšení ekonomické situace celého regionu;
- **menší migrace z venkova** – Tento bod souvisí úzce s body předchozími. Díky obecnému rozvoji dané oblasti a zlepšení ekonomických podmínek lze předpokládat menší tlak na migraci z odlehlějších venkovských oblastí, ve kterých často dochází k výrobě ZO produktů, do měst;
- **příchod nových investorů do dané oblasti;**
- **zvýšená hodnota pozemků v daných oblastech.**

2.3.2. Potenciální ekonomické náklady ZO

V souvislosti se zapsanými ZO lze kromě jejich přínosů rovněž identifikovat jisté náklady, které přímo či nepřímo vyplývají z užívání tohoto institutu. Tyto náklady mají většinou podobu vynaložených peněžních prostředků případně obětovaného času. Vzhledem k jedinečnému charakteru každého ZO výrobku však nelze obecně určit přesnou výši těchto nákladů. Tyto náklady lze roztrždit stejně jako v předchozí podkapitole do tří kategorií, podle zúčastněných stran, a to na:¹⁸

a) náklady nesené výrobcem, mezi něž lze zařadit¹⁹:

- **náklady spojené s vytvořením sdružení výrobců** za účelem registrace ZO, kontroly jeho používání a propagace označených výrobků,
- **náklady spojené s procesem zápisu ZO** jako například:

¹⁸ EUROPEAN COMMISSION. *Q&A Manual: European Legislation on Geographical Indications* [online]. EC [vid. 15. května 2015]. Dostupné z:

http://www.ipr2.org/storage/Q&A_Manual_European_legislation_on_GIs1013.pdf

¹⁹ V některých případech jsou náklady spojené se zápisem a náklady na kontroly hrazeny soukromě, zatímco v jiných případech z rozpočtů veřejných institucí.

- náklady na definování (sestavení) specifikace (různé dokumenty podporující udělení ZO),
- náklady na komunikaci mezi výrobcem a příslušným úřadem na národní respektive mezinárodní úrovni,
- náklady na vyjednávání s opozicí, které je nutné vynaložit v případě, že některý z oprávněných subjektů vznesl námitky proti zápisu ZO,
- **náklady spojené s výrobou ZO výrobků** – ZO výrobky se musí být nositeli charakteristických rysů, s čímž souvisí specifické požadavky na materiál, ze kterého se dané produkty vyrábí a také na unikátní výrobní postupy. Tyto prvky mohou být nákladné samy o sobě, navíc je však třeba k nim přičíst mzdové náklady na kvalifikovanou pracovní sílu. Některé zdroje uvádějí²⁰, že výroba zeměpisně označených výrobků může být až o 150% nákladnější, než u běžných výrobků.
- **náklady související s kontrolami výrobků** – Výrobky opatřené ZO jsou předmětem pravidelných kontrol ze strany příslušných národních úřadů, které mají u těchto výrobků zaručit specifickou kvalitu a vlastnosti příslibené spotřebitelům. To znamená, že výrobci musejí vynakládat nemalé peněžní prostředky, aby zajistili, že jejich produkty budou bezpodmínečně odpovídat této specifikaci a mohli tak obstát před zmíněnými kontrolami a zachovat si výsady plynoucí z označení. V některých případech výrobci povinni uhradit také náklady na samotné kontroly (platy inspektorů apod.).

b) náklady z pohledu spotřebitele, mezi něž patří:

- **vyšší cena ZO produktů** – ZO výrobky jsou na trhu prodávány za vyšší cenu, než výrobky ostatní, což je dáno především jejich vysokou kvalitou, použitím tradičních výrobních metod, náklady spojenými se státními kontrolami a dalšími vlivy.

c) potenciální náklady z pohledu příslušného regionu regionu:

- Producenti označených výrobků využívají při výrobě tradičních ekologicky šetrných metod a napomáhají tak zachovat přírodní ráz krajiny, biodiverzitu a kulturní dědictví v regionu, a proto je téměř nemožné identifikovat negativní vlivy spojené s produkcí zapsaných ZO výrobků na oblast, v níž jsou vyráběny.

²⁰ LONDON ECONOMICS. Evaluation of the CAP policy on protected designations of origin (PDO) and protected geographical indications (PGI): Final report [online]. LE [10. května 2015]. Dostupné z: <http://londoneconomics.co.uk/wp-content/uploads/2011/09/45-Evaluation-of-the-CAP-policy-on-protected-designations-of-origin-PDO-and-protected-geographical-indications-PGI.pdf>

2.4. Ochrana zeměpisných označení na vnitrostátní úrovni

V jednotlivých zemích a oblastech světa existují různé formy ochrany ZO, jejichž společným cílem je zabránit neoprávněnému užívání tohoto institutu. Tyto koncepty byly vytvořeny v souladu s rozličnými právními tradicemi a v rámci specifických historických a ekonomických podmínek dané země. Tento rozdílný vývoj má přímý vliv na důležité otázky, jako jsou podmínky získání ochrany, nárok na užívání a rozsah ochrany ZO apod.²¹ Nutno podotknout, že v rámci jednoho právního systému lze uplatňovat souběžně více forem ochrany zeměpisných označení. Není v dispozičních možnostech této práce podrobně zachytit všechna specifika těchto jednotlivých konceptů, obecně je však lze rozdělit do tří hlavních proudů²² a to:

- tzv. systém *sui generis*²³ na ochranu zeměpisných označení nebo označení původu, tedy prostřednictvím zvláštních právních předpisů
- ochranu prostřednictvím zákonů o ochranných známkách,
- ochranu prostřednictvím zákonů proti nekalé soutěži a zákonů na ochranu spotřebitele,

2.4.1. Ochrana ZO prostřednictvím zákonů *sui generis*

Tato kategorie zahrnuje ochranu prostřednictvím označení původu ve smyslu Lisabonské dohody a zeměpisných označení ve smyslu Dohody TRIPS. Důležitým rysem této formy ochrany je skutečnost, že se jedná o ochranu formální, tedy předpokladem pro vznik této ochrany je apriorní dodržení určitého formálního postupu např. podání žádosti o zápis označení do rejstříku. Výsledkem tohoto postupu je oficiální uznání existence označení a s tím spojená právní ochrana a současně jsou stanoveny důležité parametry jako přesné vymezení zeměpisné oblasti výroby a výrobní normy, tedy podmínky pro užívání označení. Neoprávněné užívání ZO je protiprávním činem, ze kterého jsou vyvozovány patřičné důsledky ať už na základě práva občanského či trestního. U mnoha legislativ založených na systému *sui generis* není doba trvání ochrany ZO časově omezena. To v praxi znamená, že ochrana zapsaného označení bude platná, dokud nebude zápis zrušen.

---

²¹ World Intellectual Property Organization. Geographical Indications: *Historical Background, Nature of Rights, Existing System for Protection and Obtaining Effective Protection in Other Countries* [online]. WIPO [23. května 2015]. Dostupné z: http://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/en/sct_6/sct_6_3.pdf

²² WORLD INTELLECTUAL PROPERTY ORGANIZATION. Intellectual Property Reading Material. Second edition. Geneva: WIPO, 1995. ISBN 92-805-0756

²³ z lat. = svého druhu

2.4.2. Ochrana ZO prostřednictvím certifikační nebo kolektivních známek

V některých zemích světa jsou zeměpisná označení chráněna jako certifikační (garanční) známky. Tyto známky jsou z hlediska významu zřejmě nejpodobnější konceptu ochrany prostřednictvím zeměpisných označení a označení původu, jelikož indikují, že výrobky nebo služby, u nichž jsou použity, mají specifické charakteristiky, mezi něž lze zahrnout také zeměpisný původ. Právo užívat tuto známku má každý výrobce, jehož výrobky splňují předepsané standardy. Majitel certifikační známky, ať už soukromý či veřejný subjekt, je pak povinen zajistit, že zboží opatřené touto známkou bude skutečně nositelem daných kvalit. Zmíněné charakteristiky musí být majitelem známky definovány již v žádosti o její zápis, samozřejmě spolu s dalšími náležitostmi. Nutno podotknout, že certifikační známka nesmí být jejím vlastníkem použita k označení vlastní produkce, aby byla zaručena jeho objektivita. Typickým příkladem zemí využívajících této formy ochrany ZO jsou Spojené státy americké nebo Austrálie.²⁴

Kolektivní známky nejsou významově příliš vzdáleny podstatě certifikačních známek. Jak už jejich název napovídá, kolektivní známky jsou majetkem kolektivních orgánů např. sdružení výrobců a indikují, že subjekt užívající tuto známku je součástí daného seskupení. Členství v těchto seskupeních užívajících danou kolektivní známku je podmíněno určitými pravidly, které musí být stanoveny již v žádosti o zápis dané známky. Může se jednat např. o podmínku, že produkce musí být vázána na zeměpisnou polohu, ke které se známka vztahuje či dodržování jistých výrobních standardů, které mají vliv na kvalitu zboží. Na rozdíl od certifikačních známek, může být kolektivní známka využívána svými vlastníky k označení jejich vlastní produkce. Mezi země využívající této formy ochrany ZO lze zařadit Spojené státy americké, Japonsko, Austrálii či Norsko.

Délka ochrany kolektivních a certifikačních známek je obvykle omezena na dobu 10 let, po jejichž uplynutí je třeba požádat o její obnovu. V případě neoprávněného užívání ochranných známek je ochrana těchto známek vymahatelná na základě aplikace vnitrostátních předpisů jednotlivých států.

---

²⁴ World Intellectual Property Organization. *Geographical Indications: Historical Background, Nature of Rights, Existing System for Protection and Obtaining Effective Protection in Other Countries* [online]. WIPO [vid. 23. května 2015]. Dostupné z: http://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/en/sct_6/sct_6_3.pdf

2.4.3. Ochrana ZO prostřednictvím zákonů proti nekalé soutěži

Přestože se zákony proti nekalé soutěži v jednotlivých zemích liší, tak všechny tyto systémy mají jedno společné a to, že jejich cílem je zamezit jakýmkoli praktikám, které jsou v rozporu s poctivými zvyklostmi v obchodě a mohly by poškodit legitimní hospodářské subjekty či spotřebitele.

Ochrana zeměpisných označení na základě tohoto typu zákonů není podmíněna splněním žádných formálních náležitostí, avšak dané označení musí být nositelem jisté reputace či goodwillu.²⁵ To znamená, že potenciální spotřebitelé označeného produktu si musí uvědomovat vazbu mezi daným výrobkem a indikovanou lokalitou původu s ní spojenými kvalitami nebo reputací. Jen za těchto podmínek může dojít ke klamání veřejnosti. Je-li pak takové označení použito na výrobcích, které ve skutečnosti nepocházejí z indikované oblasti, je úkolem žalobce, ať už veřejného či soukromého subjektu, prokázat, že se jedná o akt nekalé soutěže ve smyslu klamání spotřebitele ohledně původu daného produktu, aby z tohoto protiprávního počínání mohly být následně vyvozeny patřičné důsledky.

Vymáhání práv je v kompetenci jednotlivých států na základě aplikace specifických vnitrostátních předpisů, obvykle prostřednictvím soudního či správního řízení. Právo zakročovat v této věci u soudu mají obvykle zástupci státu, výrobci nebo jejich sdružení, ale i další strany s legitimním nárokem. Případné sankce vyvozené z těchto řízení se opět liší podle jednotlivých legislativ. V rámci občansko-právního řízení může být poškozenému přiznán např. nárok na náhradu škody, v rámci trestního řízení může být udělen trest odnětí svobody, u správního řízení peněžitá pokuta apod.

2.5. Ochrana zeměpisných označení na mezinárodní úrovni

Tato část práce bude věnována popisu současné situace týkající se právní ochrany zeměpisných označení na mezinárodní úrovni prostřednictvím bilaterálních a multilaterálních smluv s odkazem na jejich historický vývoj. Jednotlivé smlouvy budou uvedeny v chronologickém pořadí.

---

²⁵ WORLD INTELLECTUAL PROPERTY ORGANIZATION. *Intellectual Property Reading Material*. Second edition. Geneva: WIPO, 1995. ISBN 92-805-0756.

2.5.1. Bilaterální smlouvy

Bilaterální smlouvy jsou uzavírány mezi dvěma smluvními stranami na bázi reciprocity, za účelem zvýšit ochranu, v tomto případě, zeměpisných označení. Tento typ smluv byl mezi jednotlivými státními útvary uzavírán nejvíce v polovině 20. století, avšak jsou významným prvkem ochrany i v současné době, zejména u některých typů výrobků, zvláště pak v souvislosti s vínem a lihovinami. Takovéto smlouvy mohou být zaměřeny specificky na ochranu zeměpisných označení, ale také se může jednat o obchodní dohody většího rozsahu, obsahující pouze podkapitolu věnující se problematice ochrany ZO. V zásadě všechny tyto smlouvy obsahují výčet zeměpisných označení, jež se zúčastněné strany zavazují, v rámci svého území, chránit a také jsou zde specifikovány prostředky této ochrany. Typickým příkladem mohou být bilaterální smlouvy, které jsou uzavírány mezi Evropskou unií a třetími zeměmi (viz s. 40).

2.5.2. Multilaterální smlouvy

Druhou možností ochrany zeměpisných označení na mezinárodní úrovni je ochrana prostřednictvím uzavírání multilaterálních smluv, tedy smluv uzavíraných mezi více, než dvěma smluvními stranami. Mezi nejvýznamnější multilaterální smlouvy týkající se zeměpisných označení patří:

- a) Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví (Pařížská unijní úmluva)
- b) Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží
- c) Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jeho mezinárodním zápisu
- d) Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights; dále TRIPS)

a) Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví (Pařížská unijní úmluva)

Pařížská unijní úmluva z roku 1883²⁶ byla první multilaterální smlouvou, ve které byly zahrnuty údaje o provenienci zboží a označení původu (indications of source, appellations of

---

²⁶ Revidována v Bruselu dne 14. prosince 1900, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934, v Lisabonu dne 31. října 1958 a ve Stockholmu dne 14. července 1967 a změněna dne 2. října 1979

origin) mezi objekty ochrany průmyslových práv. Úmluva tedy identifikuje zeměpisná označení jako samostatnou část práv duševního vlastnictví, avšak přímo tento koncept nedefinuje.²⁷ (viz s. 7).

Ustanovení zakazující užívání falešných označení původu se objevily již v původním textu Úmluvy, avšak tato ochrana byla aplikovatelná pouze v případech, kdy bylo falešné označení původu použito současně s falešným obchodním jménem.²⁸ V současné verzi Úmluvy je stanoveno, že v případech *přímého nebo nepřímého užívání falešného označení původu výrobku nebo totožnosti výrobce, továrníka nebo obchodníka*²⁹ musí smluvní stát přijmout patřičná opatření, která by zabránila takovému zneužívání falešných údajů a to včetně zabavování takto označených výrobků.³⁰ K zabavení dochází jak v zemi, kam byl výrobek dovezen, tak rovněž v zemi kde k nedovolenému označení došlo a to na návrh prokurátora, nebo kteréhokoliv jiného příslušného úřadu, nebo na žádost zúčastněné strany. Jestliže zákonodárství některé smluvní země neumožňuje zabavení při dovozu, tak bude zabavení nahrazeno zákazem dovozu případně jinými vhodnými opatřeními. Nutno podotknout, že Úmluva se vztahuje na všechny typy výrobků, tedy také na víno, pivo, minerální vody apod.³¹

Smluvní strany jsou rovněž povinny zajistit účinnou ochranu proti nekalé soutěži, tj. činnost odporující poctivým zvyklostem v průmyslu nebo obchodu. V čl. 10bis odst. 3 je pak uvedeno, že musí být zakázány zejména:

- „jakékoliv činy, které by mohly jakkoli způsobit záměnu s podnikem, výrobky nebo s průmyslovou nebo obchodní činností soutěžitele,
- falešné údaje při provozování obchodu, které by mohly poškodit dobrou pověst podniku, výrobků nebo průmyslové nebo obchodní činnosti soutěžitele,

---

²⁷ World Intellectual Property Organization. *Geographical Indications: Historical Background, Nature of Rights, Existing System for Protection and Obtaining Effective Protection in Other Countries* [online]. WIPO [vid. 23. května 2015]. Dostupné z: http://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/en/sct_6/sct_6_3.pdf

²⁸ Tamtéž

²⁹ Čl. 10bis odst. 3, Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví [online]. [vid. 30. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/pariz_umluva/PARIZ_UMLUVA.PDF

³⁰ TÝČ, Vladimír. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*. 1. vyd. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-7201-102-2.

³¹ Čl. 10bis odst. 3, Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví [online]. [vid. 30. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/pariz_umluva/PARIZ_UMLUVA.PDF

- *údaje nebo tvrzení, jejichž užívání při provozu obchodu by bylo s to uvádět veřejnost v omyl o vlastnosti, způsobu výroby, charakteristice, způsobilosti k použití nebo o množství zboží.*³²

Signatáři smlouvy také musí svazům a sdružením, které zastupují zúčastněné průmyslníky, výrobce nebo obchodníky dovolit zakročovat u soudů případně správních úřadů v souladu se zákony příslušné země.³³

Hlavní výhoda této Úmluvy spočívá v jejím rozsahu. V současné době má totiž 176 smluvních stran a Česká republika je jejím signatářem od roku 1993.³⁴ Na druhou stranu v ní však nejsou obsažena ustanovení týkající se zdruhovění názvů. Navíc sankce plynoucí z této Úmluvy nejsou ve všech případech povinné a vztahují se pouze na případy falešného označení původu, nikoliv však na klamavé údaje.³⁵

Úmluva umožňuje smluvním stranám sjednávat odděleně mezi sebou zvláštní dohody na ochranu průmyslového vlastnictví, pokud tyto dohody nejsou v rozporu s ustanoveními této Úmluvy. Dvě takovéto dohody byly následně skutečně uzavřeny a to Madridská dohoda a Lisabonská dohoda (viz. dále).

b) Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží

Původní znění Pařížské unijní úmluvy zaručovalo smluvním stranám pouze minimální úroveň ochrany zeměpisných označení. Státy, které měli vyšší zájem na zlepšení mezinárodní ochrany, mezi sebou uzavřely Madridskou dohodou o potlačování falešných nebo klamavých údajích o původu zboží a to v roce 1891.³⁶

Madridská dohoda rozšiřuje článek 10 Pařížské úmluvy a stanovuje, že ochrana se vztahuje na výrobky označené nejen falešným, ale také **klamavým** údajem o jejich původu, uvádějícím přímo nebo nepřímo smluvní stát nebo místo v tomto státu jako místo původu zboží. Takto označené výrobky musí být při dovozu do členského státu zabaveny, nebo

³²Čl. 10bis odst. 3, Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví [online]. [vid. 30. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/pariz_umluva/PARIZ_UMLUVA.PDF

³³ Tamtéž

³⁴ *World Intellectual Property Organization* [online]. Geneva: WIPO [vid. 5. května 2015]. Dostupné z: http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=2

³⁵ WORLD INTELLECTUAL PROPERTY ORGANIZATION. *Intellectual Property Reading Material*. Second edition. Geneva: WIPO, 1995. ISBN 92-805-0756.

³⁶Dohoda byla revidována ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934 a v Lisabonu dne 31. října 1958

alespoň musí být jejich dovoz zakázán, případně musí být uplatněny další sankce a to z podnětu kompetentního úřadu či poškozené strany. Na základě Dohody je také zakázána veškerá reklama, jejíž účelem je oklamat veřejnost, co se týče původu zboží.³⁷

Dohoda se nevztahuje na názvy, které postupem času staly názvy druhovými. V kompetenci každého smluvního státu je rozhodnout, které konkrétní názvy lze považovat za druhové. Toto se ovšem nevztahuje na oblast vín.

Madridská dohoda v konečném důsledku výrazně nenavýšila ochranu označení původu, z mezinárodního hlediska, oproti Pařížské úmluvě, což je dáno i omezeným počtem jejich signatářů.³⁸ V současné době má totiž pouze 36 smluvních stran. Česká republika je signatářem od roku 1993.³⁹

c) Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu

Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu byla jedním z výsledků Lisabonské diplomatické konference z roku 1958 a byla revidována v roce 1967 ve Stockholmu. V platnost vstoupila v září 1966 a stejně jako obě předchozí smlouvy je spravována WIPO. Jak již napovídá samotný její název, byla tato Dohoda uzavřena s cílem vytvořit mezinárodní systém, který by usnadnil ochranu zeměpisných označení resp. označení původu a to bez složité byrokracie a s minimálními náklady.

V čl. 2, této Dohody, je **označení původu (appellation of origin)** definováno jako „*zeměpisný název země, oblasti nebo místa sloužící k označení, odkud pochází výrobek, jehož jakost anebo znaky jsou dány výlučně nebo podstatně zeměpisným prostředím, čítaje v to činitele přírodní a činitele lidské.*“⁴⁰ (viz s. 7). Zemí původu je pak v kontextu této Dohody

---

³⁷ TÝČ, Vladimír. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*. 1. vyd. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-7201-102-2.

³⁸ World Intellectual Property Organization. Geographical Indications: Historical Background, Nature of Rights, Existing System for Protection and Obtaining Effective Protection in Other Countries [online]. WIPO [vid. 23. května 2015]. Dostupné z: http://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/en/sct_6/sct_6_3.pdf

³⁹ World Intellectual Property Organization [online]. Geneva: WIPO [vid. 25. května 2015]. Dostupné z: http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=21

⁴⁰ Čl. 2 odst. 1, Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu ze dne 31. října 1958 [online]. [vid. 1. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/lisabon/LISABON.PDF

„ta země, jejíž jméno nebo jméno její krajiny nebo místa tvoří označení původu, které poskytlo výrobku jeho obecnou známost.“⁴¹

Na základě Dohody jsou smluvní strany vázány chránit na svém území tato označení původu výrobků pocházející z jiného členského státu, za předpokladu, že jsou tato označení oficiálně uznávána a chráněna v zemi svého původu a řádně zapsána u Mezinárodního úřadu duševního vlastnictví. Jinými slovy, aby mohla být daná označení chráněna pod Lisabonskou dohodou, musí být splněny dvě podmínky. První podmínkou je existence jakékoliv předchozí formální ochrany daného označení v zemi jeho původu. Druhou podmínkou je pak zápis daného označení do rejstříku označení původu, spravovaném Mezinárodním úřadem duševního vlastnictví.

Označení původu jsou do rejstříku Mezinárodního úřadu duševního vlastnictví zapisována na základě žádosti příslušných úřadů členských zemí, ve jménu osob, ať už fyzických či právnických, soukromých či veřejných, oprávněných dané označení užívat podle jejich národní legislativy. Mezinárodní úřad nemá oprávnění prozkoumávat žádost s ohledem na její podstatu⁴², je tedy v zájmu uživatelů daného označení, aby v žádosti o zápis byly přesně definovány všechny prvky relevantní pro ochranu označení (vymezení oblasti, podstata produktu, výrobní normy). Mezinárodní úřad o tomto zápisu neprodleně notifikuje kompetentní úřady jednotlivých členských zemí a uveřejní jej v periodicky vydávaném věstníku Les Appellations d'origine.

Jakmile jsou označení původu zapsána do mezinárodního rejstříku, jsou automaticky chráněna ve všech členských zemích Dohody. Členské státy však mohou tuto ochranu s udáním důvodu odmítnout a to ve lhůtě jednoho roku ode dne obdržení oznámení o zápisu. Možné důvody vedoucí k tomuto odmítnutí nejsou v Dohodě výslovně uvedeny, avšak obecně se může jednat o případy, ve kterých dané označení odpovídá ochranné známce v dané zemi zapsané nebo pokud se jedná o název, který se v tomto státě stal druhovým. Ukáže-li se časem že důvody vedoucí k odmítnutí ochrany pominuly, může tento stát udělit ochranu příslušnému označení dodatečně. Nejsou-li vzneseny žádné námitky, označení původu je automaticky považováno za chráněné (je-li označení využíváno třetí stranou již před obdržáním notifikace, může být stanovena přechodná doba 2 let ke skončení tohoto užívání).

⁴¹ Čl. 2 odst. 2, Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu ze dne 31. října 1958 [online]. [vid. 10. května 2015]. Dostupné z:

http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/lisabon/LISABON.PDF

⁴² WORLD INTELLECTUAL PROPERTY ORGANIZATION. *Intellectual Property Reading Material*. Second edition. Geneva: WIPO, 1995. ISBN 92-805-0756.

Lisabonská dohoda rozšiřuje úroveň ochrany zeměpisných označení (resp. označení původu) nad rámec Pařížské unijní úmluvy a Madridské dohody. Členské státy jsou povinny zajistit ochranu „*proti veškerému přisvojování nebo napodobování, i když pravý původ výrobku je označen nebo i když označení je použito v překladu nebo je doprovázeno výrazy, jako např. druh, typ, způsob, imitace nebo pod.*“⁴³ Navíc, zapsané označení původu, kterému byla v některé členské zemi poskytnuta ochrana, se nesmí stát v této zemi názvem druhovým, dokud bude chráněno v zemi svého původu. Doba trvání ochrany dána zápisem do mezinárodního rejstříku je časově neomezena a není tudíž potřeba žádat na mezinárodní úrovni o její obnovu. Platnost zápisu v mezinárodním rejstříku a tím pádem i právní ochrana označení může být zrušena pouze v případě, že se dané označení stane druhovým názvem v zemi svého původu nebo na žádost příslušného vnitrostátního úřadu, který žádost podal.⁴⁴ Ochrana ZO poskytována prostřednictvím Lisabonské dohody se nevylučuje s žádnou jinou existující ochranou danou vnitrostátními právními předpisy členských států nebo na základě jiných mezinárodních smluv jako např. Pařížské Úmluvy či Madridské dohody.

Vymáhání právní ochrany dané touto Dohodou je v kompetenci jednotlivých členských států a probíhá na základě aplikace vnitrostátních zákonů. Oprávnění podniknout v této věci patřičné kroky mají na jedné straně příslušné úřady nebo prokuratura a na druhé straně kterékoli zúčastněné strany. Případné sankce plynoucí z těchto řízení se liší podle jednotlivých legislativ. V rámci občansko-právního řízení může být poškozenému přiznán např. nárok na náhradu škody, v rámci trestního řízení může být udělen trest odnětí svobody, u správního řízení se může jednat o peněžitou pokutu apod.

Lisabonská dohoda naneštěstí nemá příliš širokou členskou základnu, což značně snižuje její efektivitu z hlediska mezinárodní ochrany označení původu. Tato skutečnost může být vysvětlena tím, že zápis do mezinárodního rejstříku je podmíněn existencí formální ochrany na vnitrostátní úrovni. Státy, ve kterých je tato forma duševního vlastnictví chráněna prostřednictvím ochranných známek či zákonů proti nekalé soutěži, se tudíž nemohou stát členy této Dohody.⁴⁵ V současné době má Lisabonská dohoda pouze 28 smluvních stran,

---

⁴³ Čl. 3, Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu ze dne 31. října 1958 [online]. [vid. 10. května 2015]. Dostupné z:

http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/lisabon/LISABON.PDF

⁴⁴ WORLD INTELLECTUAL PROPERTY ORGANIZATION. *Intellectual Property Reading Material*. Second edition. Geneva: WIPO, 1995. ISBN 92-805-0756.

⁴⁵ BLAKENEY, Michael. *The protection of Geographical Indications: Law and Practice* [online]. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2014 [vid. 11. května 2015,]. ISBN 978-1-78254-672-6.

z toho je 6 států členem Evropské Unie, včetně České republiky, která je signatářem dohody od roku 1993.⁴⁶

d) Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Dohoda TRIPS)

Viz. kapitola č. 4.

2.6. Právní ochrana ZO v rámci EU

Na úrovni Evropské unie lze v současné době chránit zeměpisná označení pro zemědělské produkty a potraviny, vína a lihoviny, a to prostřednictvím speciálních právních předpisů (nařízení) v závislosti na typu předmětného produktu.

Evropská legislativa rozlišuje, v souvislosti se zeměpisným označováním, dva základní termíny a to **chráněné označení původu** a **chráněné zeměpisné označení**. Tato terminologie má očividně základ v Lisabonské dohodě a Dohodě TRIPS (viz s. 7 a 8) avšak v rámci evropské legislativy je význam těchto termínů mírně modifikován s ohledem na charakter výrobků, ke kterým se daná označení vztahují. Obecně pro všechny typy výrobků lze konstatovat, že pro CHOP je typická mnohem silnější vazba na zeměpisné prostředí, než u CHZO. Přestože rozsah ochrany je u obou označení stejný, v případě CHOP, se kvůli vyšším nárokům na kvalitu produktu, dá předpokládat silnější marketingové využití. Konkrétní definice CHOP a CHZO podle právních předpisů vztahujících se k vínům a lihovinám jsou zachyceny v kapitole č. 3, včetně jejich analýzy.

2.6.1. Ochrana ZO zemědělských produktů a potravin

Tento typ produktů je chráněn na základě **nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin**, které vstoupilo v platnost 3. 1. 2013. S touto problematikou úzce souvisí také další právní předpisy, konkrétně **nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 664/2014, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012, pokud jde o stanovení symbolů Unie pro chráněná označení původu, chráněná zeměpisná označení a zaručené tradiční speciality a o některá pravidla pro původ, procesní pravidla a další přechodná pravidla a dále prováděcím nařízením Komise (EU) č.**

---

⁴⁶ *World Intellectual Property Organization* [online]. Geneva: WIPO [vid. 5. května 2015, 08:45 CET]. Dostupné z: http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=21

668/2014, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin.⁴⁷

Chráněné označení původu je název, který identifikuje produkt:

- „*pocházející z určitého místa či regionu nebo ve výjimečných případech z určité země,*
- *jehož jakost nebo vlastnosti jsou zásadně nebo výlučně dány konkrétním zeměpisným prostředím s jeho vlastními přírodními a lidskými činiteli a*
- *u něhož všechny fáze produkce probíhají ve vymezené zeměpisné oblasti.*“⁴⁸

Chráněné zeměpisné označení je název, který identifikuje produkt:

- „*pocházející z určitého místa, regionu nebo země,*
- *jehož danou jakost, pověst nebo jiné vlastnosti lze přičíst především jeho zeměpisnému původu a*
- *u něhož alespoň jedna z fází produkce probíhá ve vymezené zeměpisné oblasti.*“⁴⁹

K označení CHOP a CHZO jsou v souladu s legislativou EU používána grafická loga (obr. č. 2.1) s cílem usnadnit spotřebitelům rozpoznání označených produktů od produktů ostatních. Tato loga slouží především k označení zemědělských produktů a potravin.

Obr. č. 2.1⁵⁰ – Logo CHOP (vlevo) a logo CHZO (vpravo)

⁴⁷ Úřad průmyslového vlastnictví [online]. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2008 [vid. 5. Května 2015, 08:45 CET]. Dostupné z: <http://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/oznaceni-puvodu-zemepisna-oznaceni/prihlasovani-do-zahranici/oznaceni-puvodu-a-zemepisna-oznaceni-spolecenstvi0.html>

⁴⁸ Čl. 5 odst. 1, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin [online]. [cit. 1. Května 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:343:0001:0029:CS:PDF>

⁴⁹ Čl. 5 odst. 2, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin [online]. [cit. 15. května 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:343:0001:0029:CS:PDF>

⁵⁰ Agriculture and Rural Development [online]. Brusel: European Commission, 2015 [vid. 15. května 2015, 10:15 CET]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/quality/schemes/index_en.htm

Jednotlivé právní předpisy a z nich vyplývající skutečnosti uvedené v podkapitole č. 2.6.1. se nevztahují na oblast vín a lihovin. Této problematice je věnována samostatná kapitola č. 3. Jelikož ochrana ZO pro zemědělské produkty a potraviny není předmětem této práce, nebude dále zacházeno do podrobností v souvislosti s tímto tématem.

3. Specifická ochrana zeměpisných označení pro alkoholické nápoje v EU

Na světě existuje jen hrstka mimořádných oblastí, ze kterých pochází víno a lihoviny jedinečných kvalit, což je dáno unikátními přírodními vlivy, v dané oblasti působícími. Většina z těchto proslulých oblastí se nachází v Evropě a patří mezi ně např. Madeira, Chianti a další. Názvy těchto oblastí jsou používány k označení této specifické produkce a je prokázáno, že spotřebitelé při nákupu vín a lihovin zohledňují jejich původ mnohem více, než v případě ostatních produktů. Podle některých zdrojů tvoří vína a lihoviny 90% veškerého exportu z EU v rámci zeměpisně označených produktů.⁵¹ Právě z těchto důvodů jsou alkoholické nápoje velmi specifickou skupinou produktů, vybočují z obecné úpravy práv na zeměpisné označení.

3.1. Orgány činné v systému právní ochrany

V systému právní ochrany ZO pro vína a lihoviny jsou na evropské úrovni participovány jak veřejné tak i soukromé subjekty, konkrétně se jedná o sdružení (asociace) výrobců, kontrolní orgány (soukromé i veřejné), členské státy a jejich úřady a Evropskou komisi.⁵²

Sdružení výrobců mají ve své kompetenci především správu aktivit, jejichž výkon by byl pro jednotlivé výrobce značně náročný ba dokonce nemožný. Mezi jejich hlavní úkoly patří sestavení specifikace výrobků, která je nutnou součástí žádosti o ochranu ZO. Dále do jejich kompetencí spadá management ZO včetně dohledu na implementaci právních norem, souvisejících s výrobou označených výrobků, do praxe.

Kontrolní orgány mají za úkol ověřit, že údaje uvedené ve specifikaci výrobku odpovídají skutečnosti, a to před uvedením daného výrobku na trh. Kontrolní orgány mohou být dvojího druhu a to veřejné (státní) či soukromé (viz s. 39).

Členské státy zastávají důležitou roli v procesu zápisu zeměpisných označení, jejich následné právní ochraně a také v rámci kontrol, které musí být v této souvislosti prováděny. V rámci procesu vnitrostátního zápisu ZO je úkolem států kontrolovat podané žádosti, zajistit

---

⁵¹ MESNILDREY, Lionel. Introduction to Geographical Indications. eu-japan.eu [online]. Brusel: Evropská komise, 2014 [vid. 25. května 2015, 10:45 CET]. Dostupné z: <http://www.eu-japan.eu/speaker-presentation/1399>
⁵² EUROPEAN COMMISSION. Q&A Manual: European Legislation on Geographical Indications [online]. EC [vid. 15. května 2015]. Dostupné z: http://www.ipr2.org/storage/Q&A_Manual_European_legislation_on_GIs1013.pdf

námitkové řízení a také zveřejnit specifikaci ZO. Členské státy rovněž plní funkci garanta kvality ZO výrobků a jsou povinny ustanovit kompetentní autority (úřady) zodpovědné za kontroly těchto výrobků. Členské státy hrají také důležitou roli v usměrňování trhu a vymáhání práv plynoucích z konceptu ZO, prostřednictvím soudních a správních řízení.

Evropská komise stanovuje prováděcí pravidla týkající se evropského systému ochrany zeměpisných označení. Rovněž je subjektem zodpovědným za zápis zeměpisných označení na evropské úrovni. Mezi její povinnosti spadá posouzení všech podaných přihlášek, zajištění námitkového řízení a zveřejnění podstatných prvků žádostí. V její kompetenci je také konečné rozhodnutí o tom, zda dané označení bude zapsáno či nebude. Pod komisi také spadá správa rejstříku všech zapsaných ZO, kde jsou uvedeny všechny podstatné údaje s nimi související. Evropská komise je však především zodpovědná za zajištění přiměřené ochrany ZO.

3.2. Základní právní akty a oblast jejich působnosti

3.2.1. Oblast vín

Hlavními právními předpisy EU upravujícími zeměpisné označování produktů v oblasti vína jsou **nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 a dále nařízení Komise (ES) č. 607/2009, kterým se stanoví některá prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 479/2008, pokud jde o chráněná označení původu a zeměpisná označení, tradiční výrazy, označování a obchodní úpravu některých vinařských produktů.**⁵³

V čl. 92 a následujících nařízení (EU) č. 1308/2013 jsou uvedeny druhy vinařských výrobků, kterých se týkají pravidla na označení podle tohoto předpisu. Konkrétně se jedná o víno, likérové víno, šumivé víno, jakostní šumivé víno, jakostní aromatické šumivé víno, perlivé víno, perlivé víno dosycené oxidem uhličitým, částečně zkvašený hroznový mošt, víno ze zaslých hroznů a víno z přezrálých hroznů.⁵⁴

⁵³ *Úřad průmyslového vlastnictví* [online]. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2014 [vid. 5. května 2015]. Dostupné z: <http://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/oznaceni-puvodu-zemepisna-oznaceni/prihlasovani-do-zahranici/oznaceni-puvodu-a-zemepisna-oznaceni-spolecenstvi0.html>

⁵⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 [online]. [vid. 5. května 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013R1308>

Názvy těchto výrobků, indikující jejich původ, lze podle současně platné legislativy EU chránit jako **označení původu** a **zeměpisné označení**. Jedná se tedy o ochranu sui generis, která je založená na apriorním dodržení určitých formálních postupů. Nutno podotknout, že ochrana ZO a OP není omezena pouze na vína z Evropské unie, ale je dostupná také pro výrobce z třetích zemí.

Podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 lze za **označení původu (designation of origin)** považovat název regionu, konkrétního místa nebo ve výjimečných a řádně odůvodněných případech země, který se používá k popisu výrobku uvedeného výše, jenž zároveň splňuje tyto požadavky:

- „*jakost a vlastnosti výrobku jsou převážně nebo výlučně dány zvláštním zeměpisným prostředím zahrnujícím přírodní a lidské činitele,*
- *hrozny, ze kterých se daný výrobek vyrábí, pocházejí výlučně z této zeměpisné oblasti,*
- *jeho výroba probíhá v této zeměpisné oblasti a*
- *získává se z odrůd druhu réva vinná (Vitis vinifera L.).*”⁵⁵

V nařízení je dále uvedeno, že některé tradičně užívané názvy mohou být také zapsány jako označení původu v případě, že označují víno, odkazují na zeměpisný název, splňují výše uvedené požadavky a byly podrobeny postupu udělování ochrany pro označení původu nebo zeměpisná označení v souladu s daným nařízením.⁵⁶

Zeměpisné označení (geographical indication) je označení odkazující na region, konkrétní místo nebo ve výjimečných a řádně odůvodněných případech na zemi, které se používá k popisu výrobku uvedeného v čl. 93 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, jenž splňuje tyto požadavky:

- „*má určitou jakost, pověst nebo jiné vlastnosti, jež lze přičíst tomuto zeměpisnému původu,*
- *nejméně 85 % hroznů použitých na jeho výrobu pochází výlučně z této zeměpisné oblasti,*

⁵⁵ Čl. 93 odst. 1 a), Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 [online]. [vid. 6. května 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013R1308>

⁵⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 [online]. [vid. 6. května 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013R1308>

- *jeho výroba probíhá v této zeměpisné oblasti a*
- *získává se z odrůd druhu réva vinná (Vitis vinifera L.) nebo z křížení révy vinné s jinými druhy rodu Vitis.*⁵⁷

Z výše uvedených ustanovení jednoznačně plynou následující rozdíly mezi CHOP a CHZO:

- za CHZO lze v případě vín považovat pouze a jen názvy zeměpisných lokalit, zatímco jako OP mohou být za určitých podmínek zapsány i některé tradiční nezeměpisné názvy,
- podmínkou u výrobků opatřených CHOP je, že všechny hrozny, které byly použity na výrobu daného vína, musí pocházet z dané vymezené oblasti a to bez výjimky, kdežto u výrobku nesoucích CHZO postačí, když bude z dané oblasti pocházet pouze 85% hroznů, přičemž zbylých 15% může pocházet z jiné vymezené oblasti, avšak v rámci téhož členského státu, ve kterém je dané víno vyráběno,
- vazba mezi oblastí původu a specifickými rysy výrobku musí být v případě CHOP velice silná a jasně definovaná, oproti tomu u CHZO je tato vazba sice také nutná, avšak může být volnější, než u CHOP,
- na výrobu vína opatřeného CHOP musí být použity výhradně hrozny z odrůd Vitis Vinifera, zatímco na výrobu CHZO vína může být kromě již zmíněné odrůdy použito i hroznů vypěstovaných zkřížením této révy s jinými druhy rodu Vitis.

Veškeré fáze produkce vína musejí však probíhat v dané vymezené oblasti, určené ve specifikaci, a to jak u vín označených CHOP, tak u vín nesoucích název zapsaný jako CHZO.

3.2.2. Oblast lihovin

Zeměpisná označení pro lihoviny jsou na evropské úrovni chráněna na základě **nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008 ze dne 15. ledna 2008 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení lihovin a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1576/89**. Dále je potřeba také zmínit **prováděcí nařízení Komise (EU) č. 716/2013 ze dne 25. července 2013, kterým se stanoví prováděcí**

⁵⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 [online]. [vid. 7. Května 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013R1308>

pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení lihovin.⁵⁸

Podle nařízení č. 110/2008 jsou lihoviny alkoholické nápoje určené k lidské spotřebě, mající určité organoleptické vlastnosti, obsahují minimálně 15% etanolu a jsou vyrobeny buď přímo destilací, macerací, přidáním látek určených k aromatizaci nebo mísením lihoviny s jinými nápoji, s lihem zemědělského původu nebo jinými destiláty.⁵⁹

Stejně jako v případě vín, je ochrana zeměpisných označení lihovin podmíněna apriorním dodržením určitých formálních postupů, avšak na rozdíl od právních předpisů věnujících se zeměpisnému označování vín, nařízení č. 110/2008 nerozlišuje mezi označením původu a zeměpisným označením. V jeho čl. 15 je definováno pouze **zeměpisné označení** a to jako: *označení identifikující lihovinu jako pocházející z území určité země, určitého regionu nebo určitého místa a tomto území, jestliže lze určitou jakost, pověst nebo jiné vlastnosti takové lihoviny přičítat v podstatě jejímu zeměpisnému původu.*⁶⁰ Z této definice vyplývá, že za ZO lze u lihovin považovat nejen zeměpisný, ale nezeměpisný název či symbol odkazující na původ výrobku. Je zde sice vyžadována vazba mezi vlastnostmi produktu a jeho původem, avšak postačí, když alespoň jedno kritérium, tedy jakost pověst či jiná vlastnost, bude tomuto původu připsatelná. V praxi je tudíž dovoleno, aby některé suroviny potřebné k výrobě lihoviny byly vyprodukovány mimo danou oblast, a rovněž není nutné, aby v této oblasti probíhaly všechny fáze produkce.

3.3. Zápis OP a ZO pro vína a lihoviny

Hlavní zúčastněné strany v procesu zápisu zeměpisných označení jsou žadatelé (seskupení výrobců, ve výjimečných případech jednotlivý výrobce) a příslušné národní resp. evropské úřady (Evropská komise).

Proces zápisu CHOP a CHZO pro vína je složen ze dvou fází a to:

---

⁵⁸ Úřad průmyslového vlastnictví [online]. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2014 [vid. 7. Května 2015]. Dostupné z: <http://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/oznaceni-puvodu-zemepisna-oznaceni/prihlasovani-do-zahranici/oznaceni-puvodu-a-zemepisna-oznaceni-spolecenstvi0.html>

⁵⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008 ze dne 15. ledna 2008 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení lihovin a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1576/89 [online]. [vid. 7. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/op_zo/Narizeni_110-2008.pdf

⁶⁰ Čl. 15 odst. 1, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008 ze dne 15. ledna 2008 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení lihovin a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1576/89 [online]. [vid. 7. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/op_zo/Narizeni_110-2008.pdf

- na vnitrostátní úrovni a
- na evropské úrovni.

V rámci **vnitrostátní fáze** je prvním krokem tohoto zdlouhavého postupu sestavení žádosti o ochranu OP nebo ZO, což je v kompetenci seskupení výrobců. Tato žádost musí obsahovat předepsané náležitosti jako název, který se má chránit, jméno a adresa žadatele, **specifikace výrobku** a tzv. jediný doklad shrnující specifikaci výrobku.⁶¹ Jakmile je žádost se všemi jejími náležitostmi sestavena, musí být seskupením výrobců zaslána na příslušný úřad členského státu, na jehož území má označení původ. Příslušný národní úřad, u něhož je žádost podána, tuto žádost posoudí s cílem ověřit, zda splňuje všechny podmínky stanovené v nařízení č. 1308/2013. Následně je zahájeno vnitrostátní řízení, které zajistí vhodné zveřejnění žádosti a je stanovena minimálně dvouměsíční lhůta, během níž může každá fyzická nebo právnická osoba s legitimním zájmem, která má bydliště respektive je usazena na území daného státu, vznést proti navrhované ochraně námitku, a to prostřednictvím odůvodněného prohlášení. Povinností úřadu je případnou námitku objektivně posoudit. Pokud nejsou vzneseny žádné námitky a úřad posuzující žádost shledá, že jsou splněny všechny požadavky pro zápis, je zahájeno řízení, které zajistí vhodné zveřejnění specifikace výrobku a žádost je úřadem předána Komisi, společně se všemi jejími náležitostmi. V případě, že by národní úřad posuzující žádost dospěl k závěru, že OP nebo ZO nesplňuje podmínky stanovené příslušnými právními předpisy, bude žádost jednoduše zamítnuta.⁶²

Fáze na evropské úrovni začíná ve chvíli, kdy Komise obdrží patřičné dokumenty od kompetentního úřadu členského státu. Vzápětí je komisí zahájeno řízení, jehož účelem je danou žádost posoudit. Pokud Komise shledá, že jsou splněny všechny podmínky stanovené příslušnými právními předpisy, zajistí zveřejnění jediného dokladu (součást žádosti) a odkazu na zveřejněnou specifikaci, v Úředním věstníku Evropské unie. Nejsou-li dané podmínky splněny, Komise žádost jednoduše zamítne. Během 2 měsíců od uveřejnění Věstníku může každý členský stát, třetí země, případně každá fyzická nebo právnická osoba s legitimním nárokem, vznést námitku proti navrhované ochraně a to prostřednictvím řádně odůvodněného prohlášení zaslaným Komisi. Pokud dojde k vznesení takovéto námitky, Komise vyzve

⁶¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 [online]. [vid. 1. května 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013R1308>

⁶² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 [online]. [vid. 1. května 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013R1308>

zúčastněné strany k patřičným konzultacím, za účelem nalezení vzájemné shody. Není-li takovéto shody dosaženo, rozhodne v této věci Komise. Následný verdikt je pak zveřejněn v Úředním věstníku EU. V případě, že není vznesena žádná námitka a jsou splněny všechny podmínky stanovené příslušnými právními předpisy, může být název zapsán do databáze **E-Bacchus**. Tento zápis je následně zveřejněn ve Věstníku. Od tohoto okamžiku je název chráněn jako ZO nebo OP v souladu s komunitárním právem EU.⁶³

Postup zápisu ZO pro lihoviny je odlišný od postupu uplatňovaném v případě CHOP a CHZO pro vína. Skládá se totiž pouze z jedné fáze. Žádost je sice Komisi zaslána skrze příslušné úřady členských států, avšak řízení, jehož účelem je posouzení žádosti probíhá ryze na úrovni evropské. Žádost o zápis tedy musí být podána Komisi (EU) členským státem resp. příslušným jeho úřadem, z něhož lihovina pochází. Tato žádost musí být patřičně odůvodněná a zahrnovat technickou dokumentaci, jejíž součástí je také **specifikace** produktu. Komise ověří, zda je žádost v souladu s příslušným nařízením, a to do 12 měsíců ode dne podání (přijetí) žádosti. Dospěje-li Komise k závěru, že žádost odpovídá tomuto nařízení, jsou zveřejněny hlavní specifikace technické dokumentace v Úředním věstníku Evropské unie. Do šesti měsíců od data tohoto zveřejnění může každá fyzická či právnická osoba s legitimním nárokem vznést námitku proti zápisu dotyčného ZO, založenou na nesplnění podmínek stanovených nařízením. Úkolem Komise je zohlednit všechny případné námitky. Nejsou-li podány žádné námitky a žádost splňuje všechny podmínky stanovené nařízením, Komise rozhodne o zápisu názvu do databáze lihovin **E-Spirit**. Toto rozhodnutí je zveřejněno v Úředním věstníku EU.⁶⁴

Jak již bylo zmíněno výše, ochrana ZO a OP je dostupná také pro výrobky, které mají původ mimo EU. Proces zápisu pro tyto výrobky je téměř totožný jako pro výrobky evropské. Liší se pouze v tom, že žádost o ochranu nemusí být nutně zaslána Komisi prostřednictvím příslušného národního úřadu z třetí země, ale může ji zaslat přímo žadatel. Žádost musí navíc obsahovat potvrzení o skutečnosti, že dané označení je oficiálně uznáno a chráněno v zemi svého původu. Od tohoto okamžiku je proces zápisu pro jednotlivé produkty naprosto totožný jako u evropských výrobků.

---

⁶³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 [online]. [vid. 1. května 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013R1308>

⁶⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008 ze dne 15. ledna 2008 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení lihovin a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1576/89 [online]. [vid. 1. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/op_zo/Narizeni_110-2008.pdf

3.3.1. Specifikace vína a lihovin

Jak již bylo zmíněno výše, specifikace produktu je nutnou součástí každé žádosti o zápis OP či ZO. Jedná se o dokument, který obsahuje informace o výrobku, jeho specifických vlastnostech, oblasti jeho původu, vysvětluje vazbu mezi zeměpisným prostředím a daným produktem apod. Lze tedy říci, že na jejím základě jsou stanoveny podmínky pro užívání daného označení. Ve specifikaci musí být pak jasně stanoveno, zda by měl být název zaregistrován jako OP nebo ZO.

V čl. 94 odst. 2 nařízení č. 1308/2013 je stanoveno, že specifikace u vína musí obsahovat alespoň tyto údaje:

- *„název, který se má chránit*
- *popis vína nebo vín:*
  - *u vín s OP základní analytické a organoleptické vlastnosti daného vína,*
  - *u vín se ZO základní analytické vlastnosti, jakož i hodnocení nebo uvedení organoleptických vlastností daného vína,*
- *případně zvláštní enologické postupy používané při výrobě daného vína nebo daných vín a příslušná omezení pro jejich výrobu,*
- *vymezení příslušné zeměpisné oblasti maximální hektarový výnos,*
- *označení moštové odrůdy nebo odrůd, ze kterých se dané víno nebo daná vína vyrábí,*
- *podrobnosti potvrzující vazbu produktu na dané zeměpisné*
- *příslušné požadavky stanovené předpisem Unie nebo ve vnitrostátních předpisech, nebo pokud tak stanoví členské státy, stanovené organizací, která spravuje CHOP nebo CHZO, s přihlédnutím ke skutečnosti, že tyto požadavky musí být objektivní, nediskriminující a slučitelné s právem Unie,*
- *název a adresu orgánů nebo subjektů, které ověřují soulad s ustanoveními specifikace výrobku, a jejich konkrétní úkoly.*“⁶⁵

V nařízení č. 110/2008 je uvedeno, že technická dokumentace, která je součástí žádosti o zápis zeměpisného označení pro lihoviny, musí obsahovat přinejmenším tyto údaje:

- *„název a kategorie lihoviny, včetně zeměpisného označení,*

⁶⁵ Čl. 94 odst. 2, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 [online]. [vid. 10. května 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013R1308>

- *popis lihoviny včetně základních fyzikálních, chemických nebo organoleptických vlastností výrobku a zvláštních charakteristických vlastností dané lihoviny ve srovnání s příslušnou kategorií,*
- *definici příslušné zeměpisné oblasti,*
- *popis metody získání lihoviny, popřípadě ověřených a neměnných místních metod,*
- *údaje potvrzující souvislost se zeměpisným prostředím nebo zeměpisným původem,*
- *další požadavky podle celostátních nebo regionálních předpisů nebo podle předpisů Společenství,*
- *jméno a kontaktní adresu žadatele,*
- *jakýkoli doplněk ZO nebo jakékoli zvláštní pravidlo pro označování v souladu s příslušnou technickou specifikací.*⁶⁶

3.3.2. Databáze E-Bacchus a E-Spirit-Drinks

Databáze E-Bacchus obsahuje rejstřík všech označení původu a zeměpisných označení pro vína, majících původ v členských zemích Evropské Unie a chráněných na základě nařízení č. 1308/2013. V současné době je v databázi zapsáno přesně 1291 názvů, zapsaných jako CHOP a 459 názvů vedených jako CHZO.⁶⁷ Dále je zde uveden seznam OP a ZO pro vína, pocházejících ze zemí mimo Evropskou unii, ovšem chráněných v souladu příslušným nařízením č. 1308/2013. Takové názvy jsou v současnosti zaregistrovány pouze 2 a to jako CHOP.⁶⁸ Poslední skupinou, obsaženou v této databázi jsou označení původu a zeměpisná označení pro vína pocházející ze zemí, které nejsou členy EU, ovšem která jsou chráněná na základě bilaterálních smluv o obchodu s vínem, uzavřených mezi těmito nečlenskými zeměmi a EU. Aktuálně existuje přesně 696 takovýchto názvu vedených jako OP a 435 ZO.⁶⁹ Následující graf č. 1 znázorňuje současný stav databáze E-Bacchus.

⁶⁶ Čl. 17 odst. 4, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008 ze dne 15. ledna 2008 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení lihovin a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1576/89 [online]. [vid. 10. května 2015]. Dostupné z:

http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/op_zo/Narizeni_110-2008.pdf

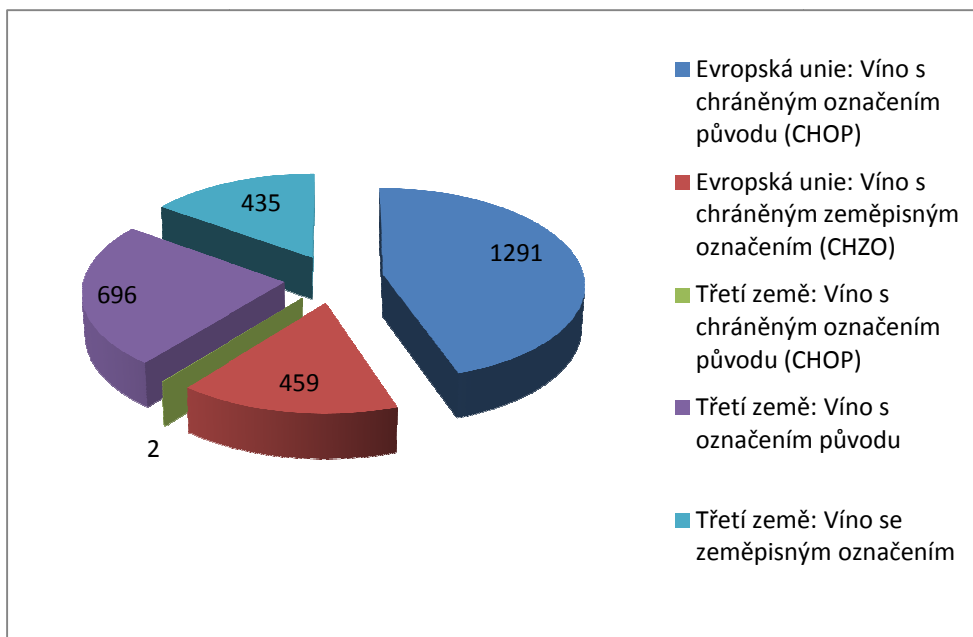
⁶⁷ *Evropská komise* [online]. 2015 [vid. 3. června 2015]. Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/agriculture/markets/wine/e-bacchus/index.cfm?event=searchPEccgis&language=CS>

⁶⁸ *E-Bacchus* [online]. Brusel: Evropská komise, 2013 [vid. 3. června 2015]. Dostupné z:

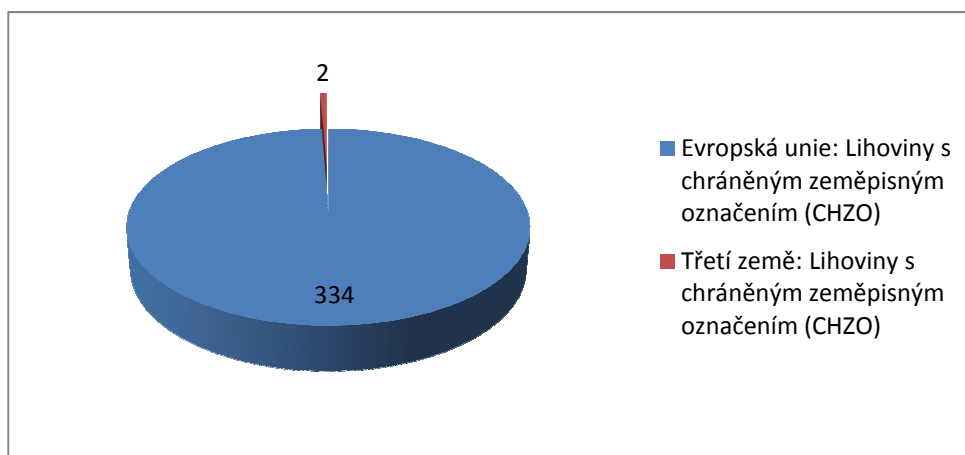
<http://ec.europa.eu/agriculture/markets/wine/e-bacchus/index.cfm?event=resultsPThirdgis&language=CS>

⁶⁹ Tamtéž

Graf č. 1: současný stav databáze E-Bacchus⁷⁰

V databázi E-Spirit-Drinks je obsažen seznam všech zeměpisných označení, chráněných v Evropské unii na základě nařízení č. 110/2008, pro lihoviny pocházející z členských států EU a třetích zemí. Aktuálně je v databázi zapsáno 334 ZO pro lihoviny, pocházející z členských zemí a pouhých 2 ZO mající původ v zemích mimo EU.⁷¹ Následující graf č. 2 znázorňuje současný stav databáze E-Spirit-Drinks.

Graf č. 2: současný stav databáze E-Spirit-Drinks⁷²

⁷⁰ E-Bacchus [online]. Brusel: Evropská komise, 2015 [vid. 3. června 2015]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/agriculture/markets/wine/e-bacchus/index.cfm?event=resultsPTthirdgis&language=CS>

⁷¹ E-Spirit-Drinks [online]. Brusel: Evropská komise, 2013 [vid. 3. června 2015]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/agriculture/spirits/index.cfm?event=searchIndication>

⁷² E-Spirit-Drinks [online]. Brusel: Evropská komise, 2013 [vid. 3. června 2015]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/agriculture/spirits/index.cfm?event=searchIndication>

3.3.3. Homonyma

Homonyma jsou slova, která se stejně píší, případně stejně znějí, ale liší se svým významem.⁷³ V praxi se může stát, že dvě různé zeměpisné oblasti mají stejný název a jsou místem původu stejného druhu produktu. V případě, že je podána žádost o zápis názvu, který je homonymní s názvem již dříve zapsaným, může být této žádosti vyhověno, ovšem s náležitým přihlédnutím k místnímu a tradičnímu používání a k jakémukoliv riziku záměny. Mezi homonymními názvy tedy musí existovat alespoň nějaká rozlišovací složka a název nově usilující o zápis nesmí uvádět spotřebitele v omyl, co se týče původu nebo vlastností výrobku.⁷⁴ Obdobně se postupuje u žádostí o zápis názvu, který je homonymní s názvem chráněným podle vnitrostátního práva členských zemí.

3.3.4. Druhové názvy

Podle nařízení č. se pod pojmem druhový název rozumí název, který se stal běžným pojmenováním určitého výrobku, přestože se váže k místu, kde byl tento výrobek původně vyráběn.⁷⁵ Názvy, které se staly druhovými, nemohou být chráněny jako ZO nebo OP.

3.3.5. Vztah k ochranným známkám

Platnost ochranné známky, která obsahuje nebo sestává z CHOP či CHZO, musí být zrušena, případně její zápis zamítnut, pokud by užívání takové známky vedlo k jedné ze situací, zachycených v podkapitole č. 4.4. Pokud by však daná známka byla zapsána, zavedena používáním v dobré víře nebo o její zápis bylo požádáno před datem ochrany ZO či OP v zemi původu nebo před 1. lednem 1996, tak mohou být dané ochranné známky a označení původu nebo zeměpisná označení používány společně.⁷⁶ Zeměpisné označení pak nesmí být zapsáno, pokud by s přihlédnutím k pověsti ochranné známky, její proslulosti a

---

⁷³ *Pravopisně.cz* [online]. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, 2014 [vid. 15. května 2015]. Dostupné z: <http://pravopisne.cz/2014/10/synonyma-homonyma-antonyma/>

⁷⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 [online]. [vid. 15. května 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013R1308>

⁷⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 [online]. [vid. 15. května 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013R1308>

⁷⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 [online]. [vid. 15. května 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013R1308>

době jejího používání, mohl zápis uvést spotřebitele v omyl ohledně skutečné identity výrobku.⁷⁷ Zeměpisné označení nebo označení původu může být zapsáno a chráněno společně s již existující ochrannou známkou, za předpokladu dodržení jistých podmínek stanovených právními předpisy. Oproti tomu ochranná známka nemůže být nikdy zapsána, je-li OP nebo ZO již předmětem ochrany. Rozhodující je v tomto případě datum podání žádosti Komisi.⁷⁸

3.4. Rozsah ochrany

Právo užívat název zapsaný jako CHOP nebo CHZO má každý hospodářský subjekt, který uvádí na trh víno nebo lihovinu, jež byly vyrobeny v souladu s příslušnou specifikací. Rozsah ochrany je stejný jak pro CHOP tak pro CHZO. Zapsané názvy jsou chráněny proti:

- jakémukoli přímému či nepřímému obchodnímu užití zapsaného názvu pro produkty, na které se zápis nevztahuje, pokud jsou tyto produkty srovnatelné s produkty zapsanými pod tímto názvem nebo pokud je při užití tohoto názvu využívána pověst chráněného názvu,⁷⁹
- jakémukoli zneužití nepodobení nebo připomenutí a to i v případě, je-li skutečný původ výrobků uveden nebo je-li chráněný název přeložen, přepsán či transliterován nebo doprovázen výrazy jako druh, typ, způsob, jak se vyrábí v, napodobenina, chuť, jako nebo podobnými výrazy,⁸⁰
- jakýmkoli jiným nepravdivým nebo zavádějícím údajům o provenienci, původu, povaze nebo základních vlastnostech produktu, uvedeným na vnitřním nebo vnějším obalu, reklamních materiálech nebo dokumentech souvisejících s daným produktem, jakož i proti použití obalů, které by mohly vyvolat mylný dojem, pokud jde o původ produktu,⁸¹

⁷⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008 ze dne 15. ledna 2008 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení lihovin a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1576/89 [online]. [vid. 1. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/op_zo/Narizeni_110-2008.pdf

⁷⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 [online]. [vid. 15. května 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013R1308>

⁷⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008 ze dne 15. ledna 2008 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení lihovin a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1576/89 [online]. [vid. 15. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/op_zo/Narizeni_110-2008.pdf

⁸⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 [online]. [vid. 15. května 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013R1308>

⁸¹ Tamtéž

- všem ostatním nekalým praktikám, které by mohly spotřebitele uvést v omyl, co se týče skutečného původu produktu.⁸²

CHOP a CHZO se v Unii nesmějí stát názvy druhovými.

3.5. Kontrolní mechanismus

Systém právní ochrany zeměpisných označení by neměl smysl bez účinného kontrolního mechanismu. Je v kompetenci každého členského státu, aby ustanovil orgány zodpovědné za provádění těchto kontrol, jejichž účelem je ověřit, že výrobky nesoucí zeměpisné označení jsou v souladu s příslušnou specifikací, a to ještě před uvedením daného výrobku na trh.

Kontrolní orgány mohou být dvojího druhu a to veřejné (státní úřady) či soukromé. Soukromé subjekty ovšem musí být akreditovány v souladu s evropskou normou EN 45011 nebo pokynem ISO/IEC 65.⁸³ Kontrolní orgány musí být objektivní, nestranné a musí mít k dispozici kvalifikované pracovníky a ostatní zdroje potřebné k plnění kontrolních funkcí.

Samotné kontroly pak probíhají na základě kontrolního plánu, v němž je např. stanoveno, kolik procent výrobců musí být zkontrolováno, s jakou frekvencí budou kontroly prováděny a na jaké aspekty je třeba se v průběhu kontroly zaměřit.⁸⁴ Součástí kontrol je analýza fyzikálních chemických a organoleptických vlastností výrobků. Náklady na tyto kontroly mohou nést výrobci, avšak mohou se na nich podílet také členské státy.

ZO pocházející ze zemí mimo EU (ovšem zapsaných v EU) by podle evropské legislativy měly také podléhat těmto kontrolám ze strany kompetentních orgánů, stanovených třetí zemí, ze které označení pochází.

⁸² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008 ze dne 15. ledna 2008 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení lihovin a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1576/89 [online]. [vid. 16. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/op_zo/Narizeni_110-2008.pdf

⁸³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 [online]. [vid. 16. května 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013R1308>

⁸⁴ Tamtéž

⁸⁴ EUROPEAN COMMISSION. Q&A Manual: European Legislation on Geographical Indications [online]. EC [vid. 16. května 2015]. Dostupné z: http://www.ipr2.org/storage/Q&A_Manual_European_legislation_on_GIs1013.pdf

3.6. Vymáhání práv

Členské státy jsou povinny přijmout vhodná správní a soudní opatření s cílem předejít neoprávněnému používání OP a ZO u produktů, které jsou vyráběny nebo uváděny na trh na jejich území, nebo toto neoprávněné používání zastavit.⁸⁵ Právo podniknout patřičné iniciační kroky v této věci může mít kompetentní vnitrostátní úřad, státní zástupce, seskupení výrobců, nebo kterákoli jiná zúčastněná strana s legitimním nárokem ať už se jedná o fyzickou či právnickou osobu. Případné sankce vyvozené z těchto řízení se opět liší podle jednotlivých legislativ. V rámci občansko-právního řízení může být poškozenému přiznán např. nárok na náhradu škody, v rámci trestního řízení může být udělen trest odnětí svobody, u správního řízení peněžitá pokuta apod. **Vymáhání práv spojených se ZO je tedy plně v kompetenci členských států.**

3.7. Ochrana evropských ZO a OP pro vína a lihoviny prostřednictvím bilaterálních smluv

Evropská unie je signatářem mnoha bilaterálních, jejichž účelem je vzájemná právní ochrana zeměpisných označení a označení původu. V současné době jsou v oblasti zeměpisného označování vína platné dohody s: Srbskem, Austrálií, Makedonií, Chorvatskem, Jihoafrickou republikou, Kanadou, USA, Chile, Albánií, Bosnou a Hercegovinou.⁸⁶ V oblasti zeměpisného označování lihovin jsou pak platné dohody s: Srbskem, Mexikem, Makedonií, Chorvatskem, Jihoafrickou republikou, Kanadou, Chile, Albánií, Bosnou a Hercegovinou.⁸⁷

Tyto dohody mají spoustu společných rysů a je zcela zbytečné popisovat je všechny jednotlivě, proto budou níže ilustrativně zachyceny podstatné náležitosti pouze dvou náhodně vybraných bilaterálních smluv.

3.7.1. Dohoda mezi Evropským společenstvím a Austrálií o obchodu s vínem

Dohoda mezi Evropským společenstvím a Austrálií vstoupila v platnost 1. září 2010 a nahrazuje dohodu z roku 1994. Cílem dohody je vytvořit příznivé podmínky pro harmonický

---

⁸⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin [online]. [vid. 16. Května 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:343:0001:0029:CS:PDF>

⁸⁶ *Agriculture and Rural Development* [online]. Brusel: European Commission, 2015 [vid. 20. června 2015]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/markets/wine/third/index_en.htm

⁸⁷ Tamtéž

rozvoj obchodu a podporu spolupráce mezi smluvními stranami v odvětví vína, včetně vzájemné ochrany zeměpisných označení (myšleno jak zeměpisná označení, tak označení původu).⁸⁸

Austrálie je dohodu vázána chránit na svém území více, než 2500 registrovaných evropských zeměpisných označení, mezi něž jsou zařazeny světoznámé značky jako např. Burgundy, Chablis, Champagne, Port, Sauterne, Sherry, Madeira a mnoho dalších. Na základě dohody je také australským producentům vína zakázáno používat některé tradiční evropské výrazy, které se vztahují především k produkční metodě, jakosti, barvě nebo druhu vína. Evropská unie se na druhou stranu zavazuje chránit 112 australských zeměpisných označení.⁸⁹ Seznam veškerých názvů chráněných podle této dohody je uveden v její příloze II.

V čl. 13 odst. 2 této Dohody je pak konkrétně uvedeno, že „*každá smluvní strana poskytne zúčastněným stranám právní prostředky, které jim umožní zabránit používání zeměpisného označení uvedeného v příloze II pro identifikaci vín nepocházejících z místa uváděného dotýčným zeměpisným označením.*“⁹⁰ Tato ochrana musí být aplikována i v případě, že je uveden skutečný původ vína nebo jsou použita zeměpisná označení či tradiční výrazy v překladu nebo jsou doprovázeny výrazy jako druh, typ, styl imitace, způsob, apod.

Dohoda je spravována Smíšeným výborem, složeným ze zástupců obou stran, který dohlíží na řádné fungování této dohody a zkoumá všechny otázky a spory vzniklé při jejím fungování.⁹¹ Výbor může rovněž odsouhlasit zařazení dalších zeměpisných označení do seznamu přílohy II.

---

⁸⁸ Dohoda mezi Evropským společenstvím a Austrálií o obchodu s vínem [online]. [vid. 20. června 2015]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1436016449421&uri=CELEX:22009A0130\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1436016449421&uri=CELEX:22009A0130(01))

⁸⁹ Australian Government: Department of Agriculture [online]. Commonwealth of Australia: Australian Government, 2015 [vid. 20. června 2015, 15:40 CET]. Dostupné z: <http://www.agriculture.gov.au/ag-farm-food/wine-policy/trade-in-wine>

⁹⁰ Čl. 13 odst. 2, Dohoda mezi Evropským společenstvím a Austrálií o obchodu s vínem [online]. [vid. 20. června 2015]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1436016449421&uri=CELEX:22009A0130\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1436016449421&uri=CELEX:22009A0130(01))

⁹¹ Dohoda mezi Evropským společenstvím a Austrálií o obchodu s vínem [online]. [vid. 20. června 2015]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1436016449421&uri=CELEX:22009A0130\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1436016449421&uri=CELEX:22009A0130(01))

3.7.2. Dohoda, kterou se zakládá přidružení mezi Evropským společenstvím a jeho členskými státy na jedné straně a Chilskou republikou na straně druhé

Tato komplexní Dohoda se vyznačuje velice širokým rozsahem a pokrývá všechny oblasti obchodních vztahů mezi EU a Chile. Byla uzavřena v roce 2002 a o rok později vstoupila v platnost. V jejím čl. 5 až 7 (příloha V) jsou obsaženy ustanovení týkající se problematiky ochrany zeměpisných označení. Konkrétně v čl. 5 je uvedeno, že strany musí učinit všechny nezbytné kroky v souladu s touto Dohodou, aby zajistily vzájemnou ochranu zeměpisných označení a za tímto účelem využívat přiměřených právních prostředků, uvedených v čl. 23 Dohody TRIPS (viz s. 48). Tato ochrana má zajistit především vyloučení každého používání názvů pro vína, která nepocházejí z dotyčné zeměpisné oblasti, i když je uveden skutečný původ výrobku nebo se dotyčný název používá jako překlad či název doprovází pojmy jako druh, typ, styl, náhražka, metoda nebo jiná vyjádření tohoto druhu.⁹²

---

⁹² Dohoda, kterou se zakládá přidružení mezi Evropským společenstvím a jeho členskými státy na jedné straně a Chilskou republikou na straně druhé [online]. [vid. 26. května 2015]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1436016602347&uri=CELEX:22002A1230\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1436016602347&uri=CELEX:22002A1230(01))

4. Specifická ochrana alkoholických nápojů podle Dohody TRIPS

Dohoda TRIPS je rozsáhlou multilaterální smlouvou, pokrývající otázky práv duševního vlastnictví a je integrovanou součástí Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO) z 15. dubna 1994, která stoupila v platnost 1. ledna 1995 a vztahuje se tak na všechny členy WTO, tedy 161 států světa, **včetně všech 28 členských zemí Evropské unie.**⁹³ V dohodě jsou obsaženy ustanovení týkající se všech hlavních kategorií práv duševního vlastnictví a jsou zde nastoleny standardy ochrany, jakož i obecná pravidla pro správu a vymáhání těchto práv a také pravidla pro řešení sporů vzniklých při aplikaci ustanovení této Dohody mezi jednotlivými členskými zeměmi. Členské státy WTO jsou na základě Dohody TRIPS povinny chránit také práva na zeměpisná označení. Ustanovení týkající se této kategorie práv duševního vlastnictví jsou obsaženy v oddílu 3, čl. 22 až 24.

Jak již bylo naznačeno výše, tak Dohoda TRIPS, jako mezinárodní smlouva přijatá Evropskou unií, má právní účinky na vnitřní právní předpisy EU a jejich členských států, respektive je nadřazena tzv. jednostranným sekundárním aktům (nařízení, směrnice, rozhodnutí atd.) přijatých evropskými orgány. Dohoda TRIPS tedy tvoří jakýsi základní rámec ochrany, v tomhle případě, zeměpisných označení pro vína a lihoviny, ze kterého musí EU vycházet. Účelem této kapitoly je zmapovat ochranu práv zeměpisných označení pro vína a lihoviny podle Dohody TRIPS a porovnat ji s evropskými právními předpisy, věnujícími se této problematice. Nutno podotknout, že text Dohody zanechává jejím signatářům velký prostor jak tuto součást práv duševního vlastnictví chránit, z čehož může vyplynout řada problémů spojených se zajištěním ochrany evropských (rámec EU) zeměpisných označení v ostatních členských státech Dohody o WTO. V závěru této kapitoly budou zmíněné problémy identifikovány.

4.1. Orgány činné v systému ochrany ZO

V dohodě není specificky řešena otázka toho, které subjekty se mají aktivně účastnit v systému právní ochrany ZO. Tato problematika spadá do kompetence členských států Dohody a je řešena prostřednictvím vnitrostátních právních předpisů. Obecně však lze za oprávněné uživatele považovat výrobce působící v dané oblasti, jejichž výrobky jsou nositeli stanovených kvalitativních znaků. V některých členských zemích jsou ZO spravována státem

---

⁹³ *World Trade Organization* [online]. Geneva: World Trade Organization, 2015. [vid. 5. července 2015]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm

resp. vyššími územními samosprávnými celky a výrobci jsou oprávněni využívat označení na svých produktech, za předpokladu dodržení státem stanovených podmínek. V jiných případech jsou správou ZO pověřeny asociace výrobců, v jejichž kompetenci je sestavení podmínek pro užívání daného označení.⁹⁴

V tomhle ohledu je evropská legislativa poněkud specifičtější, než Dohoda TRIPS. Členským státům je sice ponechána určitá volnost v ustanovení kompetentních orgánů, které se podílejí na procesu zápisu ZO, jejich následné právní ochraně a souvisejících kontrolách, ovšem příslušná nařízení pak odkazují přímo na sdružení výrobců, kontrolní orgány a Evropskou komisi a stanovují jejich práva a povinnosti (viz s. 27).

4.2. Definice a oblast působnosti ZO

Dohoda TRIPS je první multilaterální smlouvou, ve které se objevil termín zeměpisné označení jako takový, konkrétně pak v jejím čl. 22 odst. 1 jsou **zeměpisná označení** definována jako „*označení, která určují zboží jako zboží, pocházející z území Člena, nebo oblasti, nebo místa tohoto území, jestliže lze danou jakost, pověst nebo jiné charakteristické znaky zboží připsat v podstatě jeho zeměpisnému původu*“⁹⁵ (viz s. 8). Tato terminologie je očividně zakotvena také v evropské legislativě, ovšem s jistými modifikacemi s ohledem na charakter příslušného produktu. Zejména pak v nařízení č. 1308/2013 je u vín opatřených zeměpisným označením vyžadována silnější vazba mezi výrobkem a jeho zeměpisným původem, než u definice dané Dohodou TRIPS. Nutno připomenout, že právo EU v souvislosti se zeměpisným označováním vín rozpoznává také termín označení původu (viz s. 29).

Ochrana ZO podle této Dohody je omezena na zboží, ovšem není zde jaký konkrétní typ. Působnost Dohody tedy není v tomto ohledu nikterak limitována a vztahuje se na všechny typy výrobků, ať už se jedná o zemědělské výrobky, potraviny, řemeslné či průmyslové výrobky ba dokonce i služby.⁹⁶ Na úrovni EU lze vice versa chránit pouze zemědělské produkty a potraviny, vína a lihoviny, nikoliv tedy produkty, které nejsou zemědělského charakteru.

⁹⁴ TAUBMAN, Antony, Hannu WAGER a Jayashree WATAL. *A Handbook on the WTO TRIPS Agreement* [online]. New York: Cambridge University Press, 2012. [vid. 25. května 2015]. ISBN 978-1-107-66327-5. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/ta_docs_e/modules4_e.pdf

⁹⁵ Čl. 22 odst. 1, Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví [online]. [vid. 25. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/trips_cze/TRIPS_CZE.pdf

⁹⁶ TAUBMAN, Antony, Hannu WAGER a Jayashree WATAL. *A Handbook on the WTO TRIPS Agreement* [online]. New York: Cambridge University Press, 2012. [vid. 25. května 2015]. ISBN 978-1-107-66327-5. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/ta_docs_e/modules4_e.pdf

4.3. Podmínky pro získání ochrany a využívání ZO

Jak už bylo zmíněno dříve, tak v praxi jsou uplatňovány různé formy právní ochrany vztahující se k zeměpisným označením, z čehož vyplývá, že i podmínky pro získání této ochrany se v jednotlivých členských státech liší. U většiny právních systémů, využívajících k tomuto účelu zákony proti nekalé soutěži, není potřeba splnění žádných formálních požadavků k získání této ochrany. Oproti tomu ochrana ZO podle zákona o ochranných známkách a podle většiny forem *sui generis* je obvykle spojena s apriorním dodržáním jistých řízení a formalit, což je zcela v souladu s čl. 62 odst. 1 této Dohody. Nutno podotknout, že v rámci EU je uplatňován systém *sui generis*, založený na formálním zápisu jednotlivých zeměpisných označení a označení původu, čím jsou zároveň definovány podmínky pro užívání daných označení.

4.4. Rozsah ochrany ZO

Úroveň ochrany ZO poskytnuta na základě Dohody TRIPS není pro všechny typy zboží stejná. V tomto ohledu se Dohoda TRIPS od evropských právních předpisů liší, jelikož úroveň ochrany je v EU stejná jak pro zemědělské produkty a potraviny, tak pro vína a lihoviny. Ochranu ZO podle Dohody TRIPS lze tedy v zásadě rozdělit do dvou úrovní⁹⁷ a to:

- základní úroveň ochrany, která je společná **pro všechny druhy produktů**, tedy v zásadě i pro alkoholické nápoje,
- dodatečná, silnější úroveň ochrany **pro vína a lihoviny**.

4.4.1. Základní úroveň ochrany

a) Ochrana proti zneužití

Standardní úroveň ochrany, která je společná pro všechny typy produktů je zaručena článkem **22 odst. 2**, této dohody, podle kterého jsou členové této Dohody zajistit zúčastněným stranám⁹⁸ takové právní prostředky, které by zabránily:

---

⁹⁷ BLAKENEY, Michael. Geographical Indications and Trade. *International Trade Law and Regulation* [online]. London: Sweet & Maxwell, 2000, č. 4, s. 48. [vid. 25. května 2015]. ISSN 1357-3136. Dostupné z: http://www.turin-ip.com/course-documents/documents-2007/archive/2007-edition/trademarks/geographical-indications/Geographical_indications1.pdf-1/view

⁹⁸ Zúčastněnými stranami mohou podle článku 9 a 10ter Pařížské úmluvy být prokurátor nebo jiný příslušný úřad, svazy a sdružení zastupující zúčastněné výrobce či kterékoliv jiné zúčastněné osoby ať už fyzické či právnické.

- a) „užívání jakýchkoli způsobů označení nebo prezentace zboží, které uvádí nebo naznačuje, že dotyčné zboží pochází z jiné zeměpisné oblasti, než je skutečné místo původu způsobem, který, pokud jde o zeměpisný původ zboží, uvádí veřejnost v omyl
- b) jakékoliv užívání, které představuje akt nekalé soutěže ve smyslu článku 10 bis Pařížské úmluvy (1967)“⁹⁹

Účelem ustanovení, zachyceném v prvním bodě, je zabránit klamání veřejnosti, co se týče původu produktů. V praxi se může jednat o situaci kdy je chráněné označení, či jeho modifikace, použito na výrobku, který má původ mimo indikovanou oblast nebo prezentace takového výrobku nápadně připomíná určité charakteristiky chráněného označení, např. pokud jsou na jeho balení použity barvy vlajky, obrys země, fotografie nebo kresby krajiny, případně architektonických památek typických pro destinaci, odkud chráněné označení pochází.¹⁰⁰ Posouzení zda se v jednotlivých kauzách jedná o klamání veřejnosti či ne, je podle Dohody v kompetenci jednotlivých členských států a jejich soudů. Je třeba brát na vědomí, že k objektivnímu posouzení každé konkrétní situace nelze použít žádný univerzální vzorec.

Ustanovení druhého bodu odkazuje na ochranu ZO proti praktikám nekalé soutěže ve smyslu Pařížské úmluvy. Podle čl. 10bis Pařížské úmluvy je za nekalou soutěž považována každá soutěžní činnost, jež je v rozporu s poctivými zvyklostmi v průmyslu nebo obchodu, zejména pak:

- „jakékoliv činy, které by mohly jakkoli způsobit záměnu s podnikem, výrobky nebo s průmyslovou nebo obchodní činností soutěžitele,
- falešné údaje při provozování obchodu, které by mohly poškodit dobrou pověst podniku, výrobků nebo průmyslové nebo obchodní činnosti soutěžitele,
- údaje nebo tvrzení, jejichž užívání při provozu obchodu by bylo s to uvádět veřejnost v omyl o vlastnosti, způsobu výroby, charakteristice, způsobilosti k použití nebo o množství zboží“¹⁰¹

V Dohodě není specifikováno jakou formou, by měla být ochrana ZO zajištěna¹⁰², tato problematika je zcela ponechána na členských státech, což vede k značné

⁹⁹ Čl. 22 odst. 2, Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví [online]. [vid. 25. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/trips_cze/TRIPS_CZE.pdf

¹⁰⁰ TAUBMAN, Antony, Hannu WAGER a Jayashree WATAL. *A Handbook on the WTO TRIPS Agreement* [online]. New York: Cambridge University Press, 2012. [vid. 25. května 2015]. ISBN 978-1-107-66327-5. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/ta_docs_e/modules4_e.pdf

¹⁰¹ Čl. 10bis odst. 3, Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví [online]. [vid. 30. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/pariz_umluva/PARIZ_UMLUVA.PDF

diverzifikaci konceptů ochrany ZO (sui generis, ochranné známky) v jednotlivých členských zemích Dohody o WTO.

b) Vztah mezi ZO a ochrannou známkou

Ustanovení čl. 22 odst. 3 se vztahuje na případy, kdy jsou zeměpisná označení chráněna prostřednictvím konceptu certifikačních či kolektivních známek. Pokud daná známka nějakým způsobem indikuje určitý zeměpisný původ, případně k němu vázané vlastnosti, ale je použita na zboží, ve skutečnosti pocházejícím z jiné lokality a mohla by vzhledem k povaze svého užití uvést spotřebitele v omyl ohledně původu produktu, je třeba podniknout patřičné právní kroky, vedoucí k zrušení resp. odmítnutí takovéto známky.¹⁰³ Pokud byla známka již zapsána do rejstříku, je třeba zahájit vnitrostátní řízení, které povede k jejímu zrušení. V závislosti na specifikách jednotlivých právních systémů členských států je takovéto zrušení buď v kompetenci příslušného úřadu, který spravuje ochranné známky či soudu. Nebyla-li známka ještě do rejstříku zapsána, ale je stále ve fázi procesu zápisu, bude žádost o zápis jednoduše zamítnuta a to zpravidla kompetentním úřadem, který žádost obdržel. Tyto kroky vedoucí k zrušení či odmítnutí známky by měly být iniciovány z moci úřední, tedy kompetentním orgánem členského státu, je-li to v souladu s vnitrostátním právem daného člena či na žádost dotčené strany, kterými mohou být např. dovozce zboží či sdružení spotřebitelů apod.

c) Homonymní ZO

Ustanovení čl. 22 odst. 4 řeší otázku homonymních zeměpisných názvů, tedy situaci kdy jsou dva zeměpisné názvy totožné (stejně znějí nebo se stejně píší), ovšem v reálu každý z nich odkazuje na jinou zeměpisnou oblast ať už v rámci jedné země či dvou rozdílných států. V případě, že zeměpisné označení, které, ačkoli je doslova pravdivé, pokud jde o původ zboží, avšak vzbuzuje u veřejnosti představu, že toto zboží pochází z území jiného, stejně pojmenovaného, je třeba na takovéto označení aplikovat ochranu podle odst. 2.¹⁰⁴

---

¹⁰² TAUBMAN, Antony, Hannu WAGER a Jayashree WATAL. *A Handbook on the WTO TRIPS Agreement* [online]. New York: Cambridge University Press, 2012. [vid. 30. května 2015]. ISBN 978-1-107-66327-5. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/ta_docs_e/modules4_e.pdf

¹⁰³ Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví [online]. [vid. 30. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/trips_cze/TRIPS_CZE.pdf

¹⁰⁴ Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví [online]. [vid. 30. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/trips_cze/TRIPS_CZE.pdf

4.4.2. Dodatečná ochrana pro zeměpisná označení pro vína a lihoviny

a) Ochrana proti zneužití ZO pro vína a lihoviny

Ochrana zeměpisných označení dána na základě čl. 22 je společná pro všechny typy zboží, tedy i pro vína a lihoviny.¹⁰⁵ V Dohodě TRIPS je však zajištěna i dodatečná, silnější úroveň ochrany pro tento typ zboží a to na základě **čl. 23 odst. 1**, ve kterém je uvedeno, že každý Člen musí *“zajistit dotčeným stranám právní prostředky, aby zabránil užívání zeměpisného označení, identifikujícího vína, pro vína, která nepocházejí z místa uvedeného v dotčeném zeměpisném označení nebo identifikujícího lihoviny, pro lihoviny, které nepocházejí z místa uvedeného v příslušném zeměpisném označení, i v případech, kdy je skutečný původ zboží uveden nebo zeměpisné označení je uvedeno v překladu nebo je doprovázeno výrazy jako druh, typ, styl, napodobenina nebo podobnými.”*¹⁰⁶ Nutno zdůraznit, že znění tohoto článku postrádá požadavek na zavádějící užívání a v rámci aplikace tohoto článku tedy není nutno prokazovat, zda dochází ke klamání veřejnosti ve smyslu nekalé soutěže. Rovněž není nutné, aby produkt měl reputaci, či aby byl známý v rámci dané jurisdikce, ve které k potenciálnímu sporu o užití dochází. Tento článek je tedy aplikován automaticky. Ustanovení také zakazuje užití chráněného označení v překladu, či ve spojení s výrazy styl, typ apod. Právě díky tomuto rozsahu je ochrana ZO dána tímto článkem nazývána jako „absolutní ochrana“.¹⁰⁷ Je třeba také podotknout, že k tomuto ustanovení se vztahuje poznámka pod čarou, v níž je uvedeno, že *„bez ohledu na první větu čl. 42 mohou členové, pokud jde o tyto povinnosti, podniknout namísto toho kroky pro jejich splnění prostřednictvím správních řízení”*.¹⁰⁸ Jedná se tedy o výjimku z obecného postupu, který slouží k vymáhání práv k duševnímu vlastnictví, prostřednictvím občanskoprávního soudního řízení, a který je aplikován na základě této Dohody v ostatních případech. Ochrana zeměpisných označení pro vína a lihoviny poskytována na území EU je zcela v souladu s čl. 23. odst. 1, ovšem znění čl. 16 nařízení č. 110/2008 respektive čl. 103 nařízení č. 1308/2013 je mnohem komplexněji formulováno (viz s. 38).

¹⁰⁵ BLAKENEY, Michael. Geographical Indications and Trade. *International Trade Law and Regulation* [online]. London: Sweet & Maxwell, 2000, č. 4, s. 48. [vid. 25. května 2015]. ISSN 1357-3136. Dostupné z: http://www.turin-ip.com/course-documents/documents-2007/archive/2007-edition/trademarks/geographical-indications/Geographical_indications1.pdf-1/view

¹⁰⁶ Čl. 23 odst. 1, Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví [online]. [vid. 25. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/trips_cze/TRIPS_CZE.pdf

¹⁰⁷ GANGJEE, Dev. *Relocating the Law of Geographical Indications*. New York: Cambridge University Press, 2012. ISBN 978-0-521-19202-6.

¹⁰⁸ Tamtéž

b) Vztah mezi ZO a ochrannou známkou

Ustanovení **čl. 23 odst. 2** udává, že platnost ochranné známky pro vína nebo lihoviny, která obsahuje nebo sestává ze zeměpisného označení identifikujícího tento typ produktů, bude zrušena nebo zápis této známky odmítnut a to z moci úřední nebo na žádost dotčené strany, ve vztahu k těm vínům nebo lihovinám, které ve skutečnosti nemají indikovaný původ.¹⁰⁹ Znění tohoto ustanovení je tedy velmi podobné tomu obsaženému v čl. 22 odst. 3 týkajícího se všech druhů produktů, ovšem u vín a lihovin jsou postupy plynoucí z tohoto ustanovení aplikovány automaticky, bez ohledu na to, zda by povaha užití dané známky mohla či nemohla uvést spotřebitele v omyl, ohledně původu produktu.¹¹⁰ Obdobná ustanovení jsou obsažena i v nařízeních Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 a č. 110/2008 (viz s. 37).

c) Homonymní ZO pro vína

Ustanovení **čl. 23 odst. 3** říká, že homonymní ZO pro vína mohou koexistovat, resp. může být poskytnuta ochrana oběma označením, ovšem s přihlédnutím k ustanovení čl. 22 odst. 4, podle kterého nesmí jedno označení nepravdivě vzbuzovat u veřejnosti představu, že víno identifikované prvním zeměpisným označením, pochází z místa indikovaného druhým homonymním zeměpisným označením. Členské státy jsou proto povinny stanovit praktické podmínky, na jejichž základě budou dotyčná stejně znějící označení vzájemně odlišena¹¹¹ např. zobrazením mapy, která znázorní přesný původ vína, na jeho láhvi. Diferenciace těchto označení by měla být provedena způsobem, který zaručí spravedlivé zacházení zúčastněným výrobcům a také, aby nebyli spotřebitelé uváděni v omyl. Typickým příkladem takového homonymního označení vína může být Rioja, což je název slavného vinařského regionu ve Španělsku, ale také v Argentině.¹¹² Je nutno poznamenat, že znění tohoto článku odkazuje pouze na vína a v případě homonymních názvů lihovin je třeba postupovat čistě podle čl. 22 odst. 4. Evropská legislativa, věnující se problematice zeměpisného označování vín a lihovin obsahuje klauzule s obdobným účinkem, jako čl. 23 odst. 3 Dohody TRIPS.

¹⁰⁹ Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví [online]. [vid. 26. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/trips_cze/TRIPS_CZE.pdf

¹¹⁰ TAUBMAN, Antony, Hannu WAGER a Jayashree WATAL. *A Handbook on the WTO TRIPS Agreement* [online]. New York: Cambridge University Press, 2012. [vid. 26. května 2015]. ISBN 978-1-107-66327-5. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/ta_docs_e/modules4_e.pdf

¹¹¹ Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví [online]. [vid. 26. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/trips_cze/TRIPS_CZE.pdf

¹¹² TAUBMAN, Antony, Hannu WAGER a Jayashree WATAL. *A Handbook on the WTO TRIPS Agreement* [online]. New York: Cambridge University Press, 2012. [vid. 26. května 2015]. ISBN 978-1-107-66327-5. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/ta_docs_e/modules4_e.pdf

d) Jednání o multilaterálním registru pro vína

Čl. 23 odst. 4 vyzývá Radu pro TRIPS k budoucímu uskutečnění *jednání, týkajících se vytvoření mnohostranného systému oznamování a zápisu zeměpisných označení pro vína, způsobilých pro ochranu u Členů, kteří se systému účastní*¹¹³, s vidinou usnadnění ochrany těchto zeměpisných označení. Tento zabudovaný mandát je omezen na vína, avšak v rámci konference v Dauhá byl rozšířen také na lihoviny.¹¹⁴ Zatímco vytvoření tohoto mezinárodního systému je teprve v jednání, na úrovni Evropské unie už je obdobný systém uplatňován v praxi po delší dobu. Veškerá zapsaná označení jsou zveřejněna v databázích E-Bacchus a E-Drink-Spirits.

4.5. Výjimky a mezinárodní jednání

4.5.1. Výjimky

a) Zdruhovělé názvy

Ustanovení **čl. 24 odst. 4** se vztahuje k předchozímu užívání ZO tedy před vznikem Dohody TRIPS a vztahuje se na vína a lihoviny. V členských státech mohou být nadále podobným způsobem užívána určitá zeměpisná označení, v souvislosti se zbožím nebo službami produkoványi kterýmkoli občanem daného státu nebo osobou, mající v něm sídlo, která užívala zeměpisné označení trvalým způsobem v souvislosti se stejným nebo příbuzným zbožím nebo službami na území daného státu po dobu alespoň 10 let před 15. dubnem 1994 nebo v dobré víře před tímto datem.¹¹⁵ Podobným užitím se v tomto smyslu rozumí jeho rozsah i povaha.

b) Dřívější zápis ochranných známek

Výjimka obsažena v **čl. 24 odst. 5** se týká ochranných známek shodných nebo podobných s určitým zeměpisným označením. Ze znění tohoto odstavce vyplývá, že pokud byla takováto ochranná známka zapsána nebo práva k jejímu užívání byla získána před datem, kdy tato Dohoda vstoupila v platnost, resp. před koncem přechodného období nebo předtím,

¹¹³ Čl. 23 odst. 4, Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví [online]. [vid. 26. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/trips_cze/TRIPS_CZE.pdf

¹¹⁴ TAUBMAN, Antony, Hannu WAGER a Jayashree WATAL. *A Handbook on the WTO TRIPS Agreement* [online]. New York: Cambridge University Press, 2012. [vid. 26. května 2015]. ISBN 978-1-107-66327-5. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/ta_docs_e/modules4_e.pdf

¹¹⁵ Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví [online]. [vid. 26. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/trips_cze/TRIPS_CZE.pdf

než bylo dané ZO chráněno v zemi svého původu, tak nemusí být členskými státy přijata opatření vedoucí k zrušení či odmítnutí takovéto známky a může tak být nadále užívána.¹¹⁶

c) Užívání ZO před Dohodou TRIPS

Ustanovení **čl. 24 odst. 6** řeší problematiku ochrany názvů, které se staly druhovými. Konkrétně z tohoto ustanovení vyplývá, že není vyžadováno, aby „*kterýkoli Člen uplatňoval ustanovení této dohody na zeměpisná označení jiného Člena u zboží a služeb, u nichž je příslušné označení shodné s výrazem obvyklým v běžné řeči, jako běžné jméno tohoto zboží na území tohoto Člena.*“¹¹⁷ Rovněž je zde uvedeno, že ochrana podle této Dohody nemusí být členským státem uplatňována u zeměpisných označení jiných členských států, která se týkají výrobků z révy vinné, u nichž je toto označení shodné s běžným jménem odrůdy hroznů, která roste na území tohoto Člena a za předpokladu, že tato označení byla takto užívána již před datem, kdy vstoupila tato Dohoda v platnost, tj. před 1. lednem 1995. Nutno zdůraznit, že toto ustanovení odkazuje obecně na produkty z vinné révy, a ne pouze na víno, jeho rozsah působnosti je tedy širší a může se vztahovat také na lihoviny získané zpracováním vinné révy.

d) Časový limit pro napadení platnosti ochranných známek

Jak již bylo uvedeno výše v článku 22 odst. 3 a čl. 23 odst. 2, tak platnost ochranných známek obsahujících nebo sestávajících se ze zeměpisného označení může být napadena. V **čl. 24 odst. 7** je stanoveno, že jakákoliv žádost učiněná v této souvislosti musí být podána během pěti let:

- poté co se zneužívání chráněného označení stalo obecně známé, nebo
- po datu zápisu ochranné známky, za předpokladu, že známka byla k tomuto datu uveřejněna, a jestliže je toto datum dřívejší, než datum, kterým se zneužívání známky stalo obecně známým a
- za předpokladu, že zeměpisné označení není užíváno nebo zapsáno ve zlém úmyslu.¹¹⁸

¹¹⁶ Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví [online]. [vid. 27. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/trips_cze/TRIPS_CZE.pdf

¹¹⁷ Čl. 24 odst. 6, Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví [online]. [vid. 27. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/trips_cze/TRIPS_CZE.pdf

¹¹⁸ Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví [online]. [vid. 27. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/trips_cze/TRIPS_CZE.pdf

e) Užívání jména v obchodním styku

V **čl. 24 odst. 8** je stanoveno, že kterékoli osoby mohou v průběhu obchodního styku užívat své jméno případně jméno svého předchůdce, avšak za předpokladu, že toto jméno nebude užíváno způsobem, který by mohl uvádět veřejnost v omyl.¹¹⁹

f) Zánik ZO

Podle **čl. 24 odst. 9** není žádný Člen povinen chránit na svém území zeměpisná označení, která nejsou chráněna, nebo jejichž ochrana skončí v zemi jejich původu, nebo která v této zemi upadla v zapomenutí. Rozhodnutí nechránit takováto ZO je nepovinné, čili je v kompetenci každého členského státu, zda bude tato označení chránit či nebude.¹²⁰

4.5.2. Mezinárodní jednání

Na základě **čl. 24 odst. 1** vyjadřují Členové budoucí ochotu vstoupit v jednání, jejichž cílem je navýšení ochrany ZO podle čl. 23, týkajícího se vín a lihovin. Dále se Členové shodli, že nebudou zneužívat výjimek zachycených v ustanoveních odst. 4 až 8 čl. 24, aby odmítli vést jednání nebo uzavírat bilaterální či multilaterální dohody. Členové se rovněž dohodli, že v souvislosti s takovými jednáními budou ochotni zvažovat další uplatnitelnost těchto výjimek na jednotlivá ZO, jejichž užívání bylo předmětem takovýchto jednání.

Na základě **čl. 24 odst. 2** je Rada pro TRIPS povinna dohlížet na uplatňování výše zmíněných ustanovení týkajících se zeměpisných označení, přičemž první přezkoumání se mělo uskutečnit v průběhu dvou let od vstupu v platnost Dohody o WTO. Jakékoli záležitosti týkající se dodržování povinností daných touto Dohodou mohou být předneseny Radě, která na žádost Člena bude konzultovat s kterýmkoli dalším Členem nebo Členy v souvislosti s danou záležitostí, u níž nebylo možné najít uspokojivé řešení prostřednictvím dvoustranných nebo vícestranných konzultací mezi dotčenými stranami. Rada je v těchto situacích oprávněna podniknout kroky, jež mohou být dohodnuty k usnadnění působení a podpory cílů ochrany zeměpisných označení představených touto Dohodou.

Jak již bylo zmíněno výše, Dohoda TRIPS tvoří jakýsi základní rámec ochrany zeměpisných označení pro její členské státy. Na základě **čl. 24 odst. 3** se Členové zavazují, že

---

¹¹⁹ Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví [online]. [vid. 27. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/trips_cze/TRIPS_CZE.pdf

¹²⁰ Tamtéž

při implementaci ustanovení daných touto dohodou nesníží úroveň ochrany ZO, která existovala na jejich území bezprostředně před dnem vstupu v platnost Dohody o WTO.

4.6. Potenciální problémy související se zajištěním ochrany evropských ZO pro vína a lihoviny v ostatních členských zemích Dohody o WTO

Jak již bylo v této kapitole několikrát zmíněno, v Dohodě TRIPS není jednoznačně určeno, jakou konkrétní formou by měla být zeměpisná označení v jednotlivých členských státech chráněna. V některých státech je tudíž tato ochrana zajištěna prostřednictvím tzv. systému *sui generis*, v jiných prostřednictvím certifikačních či ochranných známek a v dalších zase prostřednictvím zákonů proti nekalé soutěži (viz s. 15-17). Z těchto rozdílů mohou potenciálně vyplynout určité problémy v souvislosti se zajišťováním ochrany evropských zeměpisných označení v dalších členských státech Dohody o WTO. Pro snazší identifikaci těchto problémů se bude vycházet z předpokladu existence pouze jedné formy ochrany ZO, nikoliv jejich kombinace a dále nebudou brány v potaz žádné další bilaterální či multilaterální smlouvy, kromě Dohody TRIPS.

4.6.1. Země se systémem *sui generis*

V zemích, kde je uplatňován systém *sui generis*, založený na formálním zápisu ZO, by neměli mít evropští výrobci problémy závažnějšího charakteru spojené s tímto samotným úkonem. K zápisu je obvykle jen potřeba předložit náležité dokumenty, přeložené do úředního jazyka dané země, případně zaplatit poplatek za zápis. V některých případech k těmto úkonům musí využít místní subjekt, který zápis zprostředkuje.¹²¹ Teoreticky by mohla nastat situace, že označení pro víno, které je předmětem zápisu, je homonymní s označením již zapsaným. V takové případě by se postupovalo podle čl. 23 odst. 3 Dohody TRIPS, podle kterého mohou obě označení pro vína koexistovat, pokud jsou nějakým způsobem rozlišeny. U lihovin by se muselo postupovat podle čl. 22 odst. 4 Dohody, podle kterého by takové označení zapsáno být nemohlo, pokud by uvádělo veřejnost v omyl. Druhý teoretický problém by mohl nastat, v případě, že by označení, které je předmětem zápisu, se již v dané zemi stalo názvem druhovým. Takový název by na základě výjimky obsažené v čl. 24 odst. 6 Dohody TRIPS nemusel být zapsán a chráněn. Zásadní problém může nastat také v otázce

¹²¹ World Intellectual Property Organization. *Geographical Indications: Historical Background, Nature of Rights, Existing System for Protection and Obtaining Effective Protection in Other Countries* [online]. WIPO [vid. 28. května 2015]. Dostupné z: http://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/en/sct_6/sct_6_3.pdf

rozsahu ochrany zapsaných označení. Členské země Dohody TRIPS jsou ovšem povinny zajistit tzv. absolutní ochranu podle čl. 23 odst. 1 tedy i proti zneužití chráněného označení v překladu a ve spojení s výrazy jako „typ“, „styl“, apod. Evropští výrobci si musí také zjistit, zda je daná ochrana automaticky vymáhána z iniciativy moci veřejné, v případě že by tomu tak nebylo, musí výrobci sami monitorovat zahraniční trh, aby mohli zaregistrovat případné zneužívání a následně podniknout kroky, vedoucí k prosazení svých práv.

4.6.2. Země s ochranou ZO prostřednictvím ochranných známek

a) Dřívější zápis ochranné známky

V některých zemích světa jsou evropští výrobci vína a lihovin konfrontováni s ochrannými známkami, obsahujícími nebo sestávajícími se z jejich zeměpisných označení. V duchu zásady „kdo dřív přijde, ten dřív mele“ aplikované na tuto situaci, není pro výrobce možné usilovat o zápis jejich názvu, pokud je již tento název vlastněn jiným hospodářským subjektem. V takovém případě mají evropští výrobci pouze dvě možnosti jak postupovat a to buď podniknout právní kroky, které by vedly ke zrušení platnosti dané ochranné známky, je-li to v souladu s vnitrostátními předpisy dané země anebo vstoupit v jednání s majitelem dané známky s cílem odkoupit ji. Obě tyto možnosti však mohou být velice finančně náročné a jejich výsledek je značně nejistý.¹²² Tento problém je do značné míry eliminován u členských států Dohody o WTO. Na základě Dohody TRIPS (s přihlédnutím k výjimkám čl. 24), konkrétně čl. 23 odst. 2 se platnost ochranné známky sestávající nebo obsahující zeměpisné označení se z moci úřední či na žádost zúčastněné strany zruší, pokud dané víno či lihovina nepochází z místa indikovaného danou známkou (viz s. 49). Obdobné klauzule obsahují i bilaterální smlouvy uzavírané mezi EU a třetími zeměmi, jejichž aplikace vede k zrušení platnosti ochranné známky nebo stanovení přechodné doby, během níž musí majitel dané známky přestat s jejím užíváním v obchodním styku.

b) Užívání ochranné známky

Ve většině zemí jsou ZO chráněna prostřednictvím zákonů o ochranných známkách, jakmile jsou zapsány v oficiálním rejstříku. Tato ochrana však může být dále podmíněna

---

¹²² EUROPEAN COMMISSION. *Geographical indications and TRIPS: 10 years later: A roadmap for EU GI holders to get protection in other WTO members* [online]. EC [vid. 16. června 2015]. Dostupné z: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2007/june/tradoc_135088.pdf

souvislým užíváním dané známky v obchodním styku v rámci daného trhu.¹²³ Jinými slovy, i když se evropským producentům alkoholických nápojů podaří úspěšně zaregistrovat svá zeměpisná označení jako ochranné známky, existuje riziko, že bude platnost těchto známek časem zrušena, protože nebudou moci z určitých důvodů exportovat své produkty do dané země a nebude, tak splněna podmínka souvislého užívání. Zmíněné důvody bránící exportu mohou být nejrůznějšího charakteru, počínaje zdravotními riziky až po nestálou politickou situaci v daném regionu.

c) Schopnost zaregistrovat zeměpisný název

Obecným pravidlem klasických ochranných známek je, že nesmí být popisného nebo klamavého charakteru. Z toho plyne, že ochranné známky obsahující nebo sestávající ze zeměpisného označení nemohou být chráněny, pokud by daná známka mohla oklamat veřejnost, ohledně původu vína či lihoviny, na němž je známka užita. Z tohoto důvodu jsou zeměpisná označení chráněna prostřednictvím tzv. kolektivních nebo certifikačních známek, pro která platí jiná pravidla (viz s. 16). Co se týče zápisu těchto známek, může dojít k situaci, že název který je předmětem zápisu, se již stal v dané zemi názvem druhovým, a proto nemusí být na základě čl. 24 odst. 6 Dohody TRIPS zapsán.

d) Zápis složených zeměpisných názvů

Některá zeměpisná označení pro vína a lihoviny pocházející z Evropy jsou složena ze dvou či více názvů či slovních spojení. Typickým příkladem může být proslulé italské víno Brunello di Montalcino. Producenti takto označených výrobků se mohou v některých zemích setkat se situací, kdy se právní ochrana vztahuje pouze na název zapsaný jako celek, nikoliv však na jednotlivá slova, ze kterých se označení skládá. Jednotlivé názvy pak samy o sobě mohou být v těchto zemích beztestně užívány třetí stranou. Tato skutečnost značně snižuje účinnost ochrany zeměpisných označení, z mezinárodního pohledu.

e) Limitované užití certifikačních známek

Jak již bylo zmíněno v první kapitole, certifikační známky potvrzují určitý původ, kvalitu, způsob výroby či jiné charakteristické prvky zboží, ke kterému se daná známka vztahuje. S tímto souvisí skutečnost, že v některých státech je zakázáno užití certifikační známky na zboží jiného typu, než pro které je známka přímo zapsána tedy konkrétní vína a

¹²³ EUROPEAN COMMISSION. *Geographical indications and TRIPS: 10 years later: A roadmap for EU GI holders to get protection in other WTO members* [online]. EC [vid. 16. června 2015]. Dostupné z: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2007/june/tradoc_135088.pdf

lihoviny. Jinými slovy, certifikační známka, která se vztahuje na vína a lihoviny, nesmí tedy být použita ani na reklamní předměty jako jsou pera, deštníky, hrníčky apod.¹²⁴ Tento fakt značně limituje možnosti marketingového využití dané certifikační známky a evropští producenti alkoholických nápojů tak nemohou využít plného potenciálu svého ZO na některých zahraničních trzích.¹²⁵

f) Rozsah a efektivita ochrany daná zápisem ochranné známky

Přestože se specifika právních aktů se v jednotlivých zemích liší lze obecně říci, že ochrana zeměpisných označení prostřednictvím konceptu ochranných známek není tak komplexní jako v případě systémů *sui generis*. V zásadě se tato ochrana nevztahuje na překlady a také nepokrývá problém vzniklý užitím tzv. delokalizačních přídavných jmen např. Německé Šampaňské apod.¹²⁶ Ochrana se také obvykle nevztahuje na užití názvů v souvislosti s výrazy jako, styl apod. Toto riziko je naštěstí v případě členských států Dohody o WTO eliminováno na základě čl. 23 odst. 1 Dohody TRIPS, kterým je zajištěna tzv. absolutní úroveň ochrany, kterou musí státy zajistit.

g) Náklady spojené se zápisem ochranné známky

Právní ochrana ZO prostřednictvím systému ochranných známek může být v jistých ohledech finančně mnohem náročnější, než u systémů *sui generis*, zejména pak co se týče nákladů spojenými se zápisem dané známky a prokazováním, že dotyčný název vína či lihoviny není názvem druhovým apod.

4.6.3. Země s ochranou proti nekalé soutěži

První problém vyplývá z neexistence formální ochrany. Aby totiž mohlo být prokázáno, že dochází k neoprávněnému užívání daného názvu, musí být primárně prokázáno, že je tento název nositelem určitého goodwillu. Jinými slovy potenciální spotřebitelé označeného produktu si musí spojovat daný výrobek s indikovanou lokalitou původu a/nebo jistými kvalitami nebo reputací. Rozsah, ve kterém musí mít dané označení zmíněné vazby, se v jednotlivých zemích liší. V některých případech může být vyžadováno, aby bylo dané označení souvisle používáno v obchodní činnosti po určitou dobu a dále, že vazba mezi ZO a

---

¹²⁴ EUROPEAN COMMISSION. *Geographical indications and TRIPS: 10 years later: A roadmap for EU GI holders to get protection in other WTO members* [online]. EC [vid. 16. června 2015]. Dostupné z: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2007/june/tradoc_135088.pdf

¹²⁵ Tamtéž

¹²⁶ Tamtéž

místem původu produktu musí být rozpoznána v relevantních kruzích. Rozhodnutí, zda je dané označení nositelem tohoto goodwillu, a spadá tedy do oblasti působnosti daných zákonů, závisí exkluzivně na soudci a to v rámci projednávání každého jednotlivého soudního sporu o právo na užívání daného označení. Učinit takovéto objektivní rozhodnutí může být značně komplikované v rámci jednoho státu, natož na mezinárodní úrovni. V zemích, kde je ochrana zeměpisných označení založena na zákonech proti nekalé soutěži, tudíž existuje velké riziko, že žaloba o užívání daného názvu nebude vůbec projednávána. Je-li existence goodwillu uznána, je úkolem žalobce prokázat, že došlo ke klamání veřejnosti, ohledně původu vína či lihoviny, ve smyslu nekalé soutěže. V rámci tohoto prokazování je obvykle vyžadováno předložení důkazu o způsobení škody či nebezpečí vzniku škody. Celý tento proces může být pro žalující stranu značně finančně i časově náročný a jeho výsledek je značně nejistý. Riziko vzniku těchto problémů je eliminováno u všech členských států Dohody o WTO a to na základě aplikace tzv. **absolutní ochrany** zachycené v **čl. 23 odst. 1**.

5. Závěr

Zeměpisná označení mohou být velmi užitečným ekonomickým nástrojem, poskytujícím značnou konkurenční výhodu. Aby však byla tato výhoda zachována, je potřeba tuto kategorii práv duševního vlastnictví účinně chránit před zneužitím. Zmíněná výhoda je obzvláště patrná u alkoholických nápojů, neboť u této kategorie zboží spotřebitelé více hledí na jeho původ, než u jiného typu zboží.

Prvním dílčím cílem této práce bylo zmapovat prostředky právní ochrany zeměpisných označení z pohledu mezinárodního práva, což bylo učiněno ve druhé kapitole. Tato kapitola je značně rozsáhlá, jelikož existuje celá řada bilaterálních a multilaterálních smluv věnujících se této problematice a rovněž formy ochrany této kategorie práv duševního vlastnictví jsou na vnitrostátní úrovni značně rozdílné. Na poli současného mezinárodního práva, řešícího otázku ochrany ZO, je dle mého názoru nejkomplexnější multilaterální smlouvou Lisabonská dohoda, která zaručuje, členským státům důmyslný systém ochrany zeměpisných označení respektive označení původu a to díky existenci mezinárodního rejstříku, ve kterém jsou zapsána všechna chráněná označení původu, čímž jsou také jasně stanoveny podmínky pro jejich zákonné užívání. Dohodou je navíc vyžadováno, aby u výrobků opatřených označením původu existovala velice silná vazba mezi vlastnostmi tohoto výrobku a zeměpisným prostředím, ze kterého pochází a je tak zaručena jejich autenticita. Rozsah ochrany dán touto Dohodou je poměrně komplexní a členské státy jsou povinny zajistit zapsaným označením ochranu proti veškerému přisvojování nebo napodobování a to i v případě, je-li pravý původ výrobku uveden, je-li označení použito v překladu či ve spojení s výrazy jako „styl“, „druh“ apod. Zapsaná označení se také nemohou stát názvy druhovými, což je velmi významný prvek z hlediska mezinárodní ochrany. Účinnost této Dohody je naneštěstí limitována její slabou členskou základnou. Lze předpokládat, že pokud by v rámci mezinárodního zápisu označení nebylo vyžadováno jejich předchozí uznání a ochrana na vnitrostátní úrovni, tak by Dohoda měla mnohem více signatářů.

Úkolem práce bylo také zmapovat systém právní ochrany zeměpisných označení pro alkoholické nápoje v rámci Evropské unie. V současnosti na tuto problematiku odkazují především dva speciální předpisy a to nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 a č. 110/2008 a jedná se tedy o systém *sui generis*. Celý tento systém je založen na formálním zápisu zeměpisných názvů a označení původu, čímž jsou zároveň stanoveny podmínky pro jejich užívání a všechny podstatné náležitosti s tímto související jsou

zveřejněny v databázích E-Bacchus a E-spirit-Drinks. Ochrana stanovená příslušnými právními předpisy je velice komplexní a její rozsah je jak pro vína, tak pro lihoviny totožný. Zapsané názvy jsou chráněny proti jakémukoli přímému či nepřímému zneužití chráněného označení a to i tehdy je-li uveden skutečný původ výrobku, je-li označení přeloženo či použito v kombinaci s výrazy jako „typu“ „stylu“ apod. a také jsou chráněny proti všem ostatním nekalým praktikám, které by mohly uvést spotřebitele v omyl. Vymáhání těchto práv je pak v kompetenci členských států Unie. Lze říci, že ochrana ZO a OP pro alkoholické nápoje je v Evropské unii na velice vysoké úrovni, která pravděpodobně v efektivnosti předčí všechny jiné formy ochrany užívané v ostatních částech světa, což může být dáno i skutečností, že na evropském kontinentu se nachází regiony s bohatou tradicí produkce excelentních vín a lihovin, známých po celé planetě a právě proto je zde vyšší potřeba chránit názvy těchto tradičních výrobních zeměpisných lokalit.

Samotnou podstatou této práce pak bylo zachytit podstatné náležitosti Dohody TRIPS související s problematikou zeměpisného označování alkoholických nápojů a následně porovnat tuto úpravu s nařízeními Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 a č. 110/2008, které byly podrobně popsány v třetí kapitole. Dohoda TRIPS poskytuje jakýsi základní rámec ochrany, ze kterého musí její členské státy, tedy i Evropská unie, vycházet. Dohoda TRIPS řeší velmi podstatné otázky zeměpisného označování alkoholických nápojů včetně homonymních ZO, vztah ZO a ochranných známek, problematiku zdruhovělých názvů apod. Především je ale na základě jejího čl. 23 odst. 1 poskytnuta tzv. absolutní ochrana ZO pro vína a lihoviny. Členské státy Dohody jsou tedy povinny zajistit právní prostředky, které by zabránily užívání zeměpisného označení identifikujícího vína lihoviny, pro vína a lihoviny, které ve skutečnosti nepocházejí z místa indikovaného daným označením. Výraz absolutní ochrana je ovšem ve skutečnosti velmi relativní. Při srovnání znění čl. 23 odst. 1 s textem čl. 16 nařízení č. 110/2008 respektive čl. 103 nařízení č. 1308/2013 lze dospět k závěru, že evropská úprava je mnohem lépe a komplexněji formulována a vymezuje širší okruh praktik, které mohou být považovány za protiprávní. Evropská úprava tak dle mého názoru zaručuje evropským producentům vína a lihovin mnohem efektivnější ochranu jejich zeměpisných názvů, než samotná Dohoda TRIPS. V rámci této práce měly být také identifikovány potenciální problémy související se zajištěním ochrany evropských ZO pro alkoholické nápoje v ostatních členských státech Dohody o WTO, což bylo učiněno v poslední kapitole. Ukázalo se, že tyto problémy mohou vznikat nejčastěji v zemích, ve kterých je ochrana ZO zajištěna prostřednictvím certifikačních a kolektivních známek. Některé tyto problémy by

mohly být eliminovány zřízením mezinárodního registru zeměpisných označení při Dohodě TRIPS, o čemž je pojednáváno v jejím samotném čl. 23 odst. 4, ovšem zřízení tohoto registru je stále v procesu jednání a jeho realizace je prozatím v nedohlednu.

6. Seznam použitých pramenů

6.1. Monografie

BLAKENEY, Michael. *The Protection of Geographical Indications: Law and Practice* [online]. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2014 [vid. 10. května. 2015]. ISBN 978-1-78254-672-6.

COTTIER, Veron, Thomas. *Concise: International and European IP Law: TRIPS, Paris Convention, European Enforcement and Transfer of Technology*. Kluwer Law International, 2011. 592p. ISBN 978-90-4113-420-2.

GANGJEE, Dev. *Relocating the Law of Geographical Indications*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. ISBN 978-05-2119-202-6.

GIOVANNUCCI, Daniele, Tim JOSLING, William KERR, Bernard O'CONNOR, a May T. YEUNG. *Guide to Geographical Indications: Linking Products and their Origins* [online]. Geneva: International Trade Centre, 2009, [vid. 25. května 2015]. ISBN 92-9137-365-6. Dostupné z: www.intracen.org/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=37595

JAKL, Ladislav. *Úvod do systému právní ochrany průmyslového vlastnictví*. 2. vyd. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2010. ISBN 978-80-86855-65-3.

TAUBMAN, Antony, Hannu WAGER a Jayashree WATAL. *A Handbook on the WTO TRIPS Agreement* [online]. New York: Cambridge University Press, 2012. [vid. 25. května 2015]. ISBN 978-1-107-66327-5. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/ta_docs_e/modules4_e.pdf

TÝČ, Vladimír. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*. 1. vyd. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-7201-102-2.

6.2. Časopisecké články

BLAKENEY, Michael. Geographical Indications and Trade. *International Trade Law and Regulation* [online]. London: Sweet & Maxwell, 2000, č. 4, s. 48 [vid. 25. května 2015]. ISSN 1357-3136. Dostupné z: http://www.turin-ip.com/course-documents/documents-2007/archive/2007-edition/trademarks/geographical-indications/Geographical_indications1.pdf-1/view

TESHAGER, Dagne W. The Identity of Geographical Indications and Their Relation to Traditional Knowledge in Intellectual Property Law. *The WIPO Journal: Analysis of Intellectual Property Issues*. London: Sweet & Maxwell, 2014, č. 2, s. 137. ISSN 2041-2029.

6.3. Dokumenty a zprávy renomovaných institucí

EUROPEAN COMMISSION. *Q&A Manual: European Legislation on Geographical Indications* [online]. EC [vid. 15. května 2015]. Dostupné z: http://www.ipr2.org/storage/Q&A_Manual_European_legislation_on_GIs1013.pdf

EUROPEAN COMMISSION. *Geographical indications and TRIPS: 10 years later: A roadmap for EU GI holders to get protection in other WTO members* [online]. EC [vid. 16. června 2015]. Dostupné z: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2007/june/tradoc_135088.pdf

LONDON ECONOMICS. *Evaluation of the CAP policy on protected designations of origin (PDO) and protected geographical indications (PGI): Final report* [online]. LE [vid. 10. května. 2015]. Dostupné z: <http://londoneconomics.co.uk/wp-content/uploads/2011/09/45-Evaluation-of-the-CAP-policy-on-protected-designations-of-origin-PDO-and-protected-geographical-indications-PGI.pdf>

WORLD INTELLECTUAL PROPERTY ORGANIZATION. *Geographical Indications: Historical Background, Nature of Rights, Existing System for Protection and Obtaining Effective Protection in Other Countries* [online]. WIPO [vid. 5. května 2015]. Dostupné z: http://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/en/sct_6/sct_6_3.pdf

WORLD INTELLECTUAL PROPERTY ORGANIZATION. *Intellectual Property Reading Material*. Second edition. Geneva: WIPO, 1995. ISBN 92-805-0756.

6.4. Webové stránky a příspěvky na webových stránkách

Agriculture and Rural Development [online]. Brusel: European Commission, 2015 [vid. 15. května 2015]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/quality/schemes/index_en.htm

Australian Government: Department of Agriculture [online]. Canberra: Australian Government, 2015 [vid. 20. června 2015]. Dostupné z: <http://www.agriculture.gov.au/ag-farm-food/wine-policy/trade-in-wine>

E-Bacchus [online]. Brusel: Evropská komise, 2013 [vid. 3. června 2015]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/agriculture/markets/wine/e-bacchus/index.cfm?event=resultsPThirdgis&language=CS>

E-Spirit-Drinks [online]. Brusel: Evropská komise, 2013 [vid. 3. června 2015]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/agriculture/spirits/index.cfm?event=searchIndication>

European Commission [online]. Brusel: *European Comission*, 2013 [vid. 8. Května 2015]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/13_1039_cs.htm

MESNILDREY, Lionel. Introduction to Geographical Indications. *eu-japan.eu* [online]. Brusel: Evropská komise, 2014 [vid. 25. května 2015]. Dostupné z: <http://www.eu-japan.eu/speaker-presentation/1399>

Pravopisně.cz [online]. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, 2014 [vid. 5. Května 2015]. Dostupné z: <http://pravopisne.cz/2014/10/synonyma-homonyma-antonyma/>

Úřad průmyslového vlastnictví [online]. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2008 [vid. 5. května 2015]. Dostupné z: <http://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/oznaceni-puvodu-zemepisna-oznaceni/prihlasovani-do-zahranici/oznaceni-puvodu-a-zemepisna-oznaceni-spolecenstvi0.html>

World Intellectual Property Organization [online]. Geneva: WIPO [vid. 5. května 2015]. Dostupné z: http://www.wipo.int/geo_indications/en/faq_geographicalindications.html

World Trade Organization [online]. Geneva: World Trade Organization, 2015. [vid. 5. července 2015]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm

6.5. Právní akty

Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží ze dne 14. dubna 1891 [online]. [vid. 5. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/pariz_umluva/PARIZ_UMLUVA.PDF

Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu ze dne 31. října 1958 [online]. [vid. 5. května 2015]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/lisabon/LISABON.PDF

Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví [online]. [vid. 1. května 2015].
Dostupné z:

http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/trips_cze/TRIPS_CZE.pdf

Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví [online]. [vid. 30. května 2015].
Dostupné z:

http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/mez_smlouvy/pariz_umluva/PARIZ_UMLUVA.PDF

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin [online]. [vid. 1. května 2015]. Dostupné z:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:343:0001:0029:CS:PDF>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 [online]. [vid. 2. května 2015]. Dostupné z:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32013R1308>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008 ze dne 15. ledna 2008 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označen lihovin a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1576/89 [online]. [vid. 2. května 2015]. Dostupné z:

http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/op_zo/Narizeni_110-2008.pdf

Dohoda mezi Evropským společenstvím a Austrálií o obchodu s vínem [online]. [vid. 20. června 2015]. Dostupné z:

[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1436016449421&uri=CELEX:22009A0130\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1436016449421&uri=CELEX:22009A0130(01))

Dohoda, kterou se zakládá přidružení mezi Evropským společenstvím a jeho členskými státy na jedné straně a Chilskou republikou na straně druhé [online]. [vid. 26. května 2015].

Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1436016602347&uri=CELEX:22002A1230\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1436016602347&uri=CELEX:22002A1230(01))

7. Seznam zkratek

TRIPS	Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví)
WIPO	World Intellectual Property Organization (Světová organizace duševního vlastnictví)
WTO	World Trade Organization (Světová obchodní organizace)
ZO	zeměpisné označení
OP	označení původu
CHZO	chráněné zeměpisné označení
CHOP	chráněné označení původu
EU	Evropská unie
č.	číslo
s.	stránka
resp.	respektive

8. Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 15. Července 2015

Bc. Petr Bartoš